

Lovforslag nr. L 159. Fremsat den 30. januar 1985 af arbejdsministeren

Forslag

til

Lov om arbejdsmarkedsuddannelser

Kapitel I

Lovens område

§ 1. Arbejdsmarkedsuddannelserne har til formål

- 1) at give specialarbejdere og faglærte arbejdere m.fl. en erhvervmæssig uddannelse, der vedligeholder, udbygger og forbedrer erhvervskvalifikationerne i overensstemmelse med den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov, eller
- 2) at afhjælpe omstillings- og tilpasningsproblemer på arbejdsmarkedet i øvrigt ved arbejdsmarkedspolitisk begrundede uddannelsesforanstaltninger.

Kapitel II

Fælles organisation

§ 2. Arbejdsministeren er øverste administrative myndighed for arbejdsmarkedsuddannelserne.

§ 3. Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne varetager forvaltningen af området og tilvejebringer uddannelsesforanstaltninger i overensstemmelse med denne lovs bestemmelser i samarbejde med de udvalg, der er nævnt i § 8, § 21 og § 46.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan bemyndige direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne til at udøve beføjelser, der ved loven er tillagt arbejdsministeren.

§ 4. Arbejdsministeren nedsætter et uddannelsesråd for arbejdsmarkedsuddannelserne bestående af 1 formand udpeget af arbejdsministeren, 8 medlemmer udpeget af

Landsorganisationen i Danmark, og 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening.

Stk. 2. Der tilforordnes uddannelsesrådet 2 repræsentanter for arbejdsministeriet, 1 repræsentant for undervisningsministeriet, og 1 repræsentant for industriministeriet.

Stk. 3. Medlemmer og tilforordnede udpeges for 4 år.

Stk. 4. Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne varetager sekretariatsfunktionerne for uddannelsesrådet.

§ 5. Uddannelsesrådet er rådgivende for arbejdsministeren i spørgsmål, der er fælles for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Stk. 2. Uddannelsesrådet kan på eget initiativ drøfte og afgive udtalelse til arbejdsministeren om spørgsmål, der efter rådets opfattelse har generel eller principiel betydning for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Stk. 3. Uddannelsesrådet skal have lejlighed til at udtale sig om iværksættelse af uddannelsesforanstaltninger efter kapitel V.

Stk. 4. Uddannelsesrådet skal have lejlighed til at udtale sig om iværksættelse af uddannelsesforanstaltninger efter kapitel VIII.

Stk. 5. Uddannelsesrådet skal mindst en gang om året afgive en indstilling til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om det forventede samlede uddannelses- og bevillingsbehov inden for arbejdsmarkedsuddannelserne. Indstillingen skal indeholde forslag til fordeling af bevillingen på uddannelsesområder.

Stk. 6. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesrådet fastsætte nærmere regler om rådets virksomhed.

Kapitel III

Uddannelse af specialarbejdere

§ 6. Uddannelserne efter dette kapitel har til formål at sikre mulighed for en erhvervs-mæssig uddannelse af specialarbejdere, som svarer til den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov.

§ 7. Adgang til uddannelsen har personer, der er fyldt 18 år, og har eller søger beskæftigelse som specialarbejdere inden for det pågældende arbejdsområde (branche). Arbejdsministeren kan tillade, at andre får adgang til uddannelsen.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med uddannelsesrådet og undervisningsministeren nærmere regler om adgang til uddannelsen. Arbejdsministeren kan herunder bestemme, at deltagerne skal betale et indskrivningsgebyr.

§ 8. Arbejdsministeren nedsætter et uddannelsesudvalg for specialarbejdere bestående af 1 formand udpeget af arbejdsministeren, 8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark, og 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening.

Stk. 2. Der tilforordnes uddannelsesudvalget 2 repræsentanter for arbejdsministeriet, 1 repræsentant for undervisningsministeriet, og 1 repræsentant for industriministeriet.

Stk. 3. Medlemmer og tilforordnede udpeges for 4 år.

Stk. 4. Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne varetager sekretariatsfunktionerne for uddannelsesudvalget.

§ 9. Uddannelsesudvalget for specialarbejdere har til opgave:

- 1) At godkende uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner for de enkelte kurser, der er udarbejdet af brancheudvalgene, jfr. §§ 10-11, til finansiering efter dette kapitel.
- 2) At påse og i fornødent omfang tage initiativ til, at der inden for rammerne af dette kapitel planlægges og iværksættes de uddannelsesforanstaltninger for specialarbej-

dere, der er behov for på arbejdsmarkedet.

- 3) At afgive en udtalelse til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om fordelingen af de godkendte årlige bevillinger til specialarbejderuddannelsen. Udtalelsen skal indeholde forslag til den geografiske og faglige fordeling af aktiviteten.

Stk. 2. Efter anmodning fra uddannelsesrådet skal uddannelsesudvalget til brug for rådets indstilling efter § 5, stk. 5, afgive en udtalelse om det forventede samlede uddannelses- og bevillingsbehov inden for specialarbejderuddannelsen.

Stk. 3. Uddannelsesudvalget skal have lejlighed til at udtale sig om iværksættelse af omskolingsforanstaltninger efter kapitel VI, når disse tager sigte på beskæftigelse som specialarbejder.

Stk. 4. Uddannelsesudvalget kan endvidere på eget initiativ drøfte og afgive udtalelse til uddannelsesrådet og direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om alle spørgsmål, der efter uddannelsesudvalgets opfattelse har betydning for specialarbejderuddannelsen, herunder om den løbende udnyttelse af bevillingerne.

Stk. 5. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget fastsætte nærmere regler om udvalgets virksomhed.

§ 10. Finder arbejdsmarkedets centrale arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer inden for en branche, at der er behov for, at der iværksættes uddannelsesforanstaltninger for specialarbejdere inden for branchen, nedsætter disse organisationer et brancheudvalg. Udvalget godkendes af uddannelsesudvalget for specialarbejdere.

Stk. 2. Uddannelsesudvalget træffer beslutning om, hvilket arbejdsområde der udgør en branche efter denne lov.

Stk. 3. Brancheudvalget skal bestå af mindst 6, højst 10 medlemmer, og have et lige stort antal arbejdstager- og arbejdsgiverrepræsentanter. Medlemmerne udpeges for 4 år.

§ 11. Brancheudvalgene har til opgave

- 1) at undersøge og afgive udtalelse til uddannelsesudvalget for specialarbejdere om uddannelsesbehovet inden for deres branche,

- 2) at udarbejde forslag til uddannelsesudvalget om uddannelsesprogrammer for branchen samt om undervisningsplaner for det enkelte kursus, og
- 3) at medvirke til at påse, at uddannelserne tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med undervisningsplanernes faglige indhold.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget for specialarbejdere fastsætte nærmere regler for brancheudvalgenes virksomhed.

§ 12. Udgifterne til brancheudvalgenes arbejde afholdes i forening af de organisationer, der er repræsenteret i udvalgene.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til brancheudvalgenes udgifter til udvikling af undervisningsmateriale, udarbejdelse af kursusplaner, konsulentbistand, og oplysningsvirksomhed.

§ 13. Uddannelsen foregår på:

- 1) Uddannelsesinstitutioner, der drives af staten.
- 2) Selvejende institutioner, der har til formål at gennemføre uddannelser efter dette kapitel. Institutionens vedtægt godkendes af arbejdsministeren efter forhandling med uddannelsesudvalget for specialarbejdere.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget godkende, at uddannelsen kan foregå på andre uddannelsessteder eller på virksomheder.

§ 14. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af driftsudgifter ved gennemførelse af godkendte uddannelsesforanstaltninger.

§ 15. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af udgifter til anskaffelse af undervisningsmateriel og inventar til gennemførelse af godkendte uddannelsesforanstaltninger.

§ 16. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af udgifter ved uddannelse af lærere til uddannelser efter dette kapitel.

§ 17. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget for specialarbejdere yde rente- og afdragsfrie statslån til selvejende institutioner, jfr. § 13, stk. 1, nr.

2, til køb, opførelse og ombygning af fast ejendom. Statslån ydes med indtil 85 pct. af den samlede anskaffelsessum.

§ 18. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet nærmere regler om ydelse af statstilskud og statslån efter §§ 12 og 14–17, herunder om vilkår for ydelse af statslån og statstilskud, om ydelse af forskud og om hvilke udgifter der er tilskudsberettigede. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om nedsatte statstilskud til uddannelsesforanstaltninger, der alene tager sigte på særlige virksomhedsbehov.

Kapitel IV

Efteruddannelse af faglærte

§ 19. Uddannelserne efter dette kapitel har til formål at sikre mulighed for, at faglærte arbejdere m.v. kan få en erhvervsmæssig efteruddannelse, som svarer til den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov.

§ 20. Adgang til uddannelsen har personer, der er fyldt 18 år, har gennemgået den erhvervsfaglige grunduddannelse eller lærlingeuddannelse, som efteruddannelsen slutter sig til, og har eller søger beskæftigelse inden for det pågældende arbejdsområde. Arbejdsministeren kan tillade, at andre får adgang til uddannelsen.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med uddannelsesrådet og undervisningsministeren nærmere regler om adgang til uddannelsen. Arbejdsministeren kan herunder bestemme, at deltagerne skal betale et indskrivningsgebyr.

§ 21. Arbejdsministeren nedsætter et uddannelsesudvalg for faglærtes efteruddannelse bestående af 1 formand udpeget af arbejdsministeren, 8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark, og 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening.

Stk. 2. Der tilforordnes uddannelsesudvalget 2 repræsentanter for arbejdsministeriet, 1 repræsentant for undervisningsministeriet, og 1 repræsentant for industriministeriet.

Stk. 3. Medlemmer og tilforordnede udpeges for 4 år.

Stk. 4. Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne varetager sekretariatsfunktionerne for uddannelsesudvalget.

§ 22. Uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse har til opgave:

- 1) At godkende uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner for de enkelte kurser, der er udarbejdet af de faglige efteruddannelsesudvalg, jfr. §§ 23–24, til finansiering efter dette kapitel.
- 2) At påse og i fornødent omfang tage initiativ til, at der inden for rammerne af dette kapitel planlægges og iværksættes de uddannelsesforanstaltninger for faglærte arbejdere m.v., der er behov for på arbejdsmarkedet.
- 3) At afgive en udtalelse til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om fordelingen af de godkendte årlige bevillinger til efteruddannelsen af faglærte. Udtalelsen skal indeholde forslag til den faglige fordeling af aktiviteten.

Stk. 2. Efter anmodning fra uddannelsesrådet skal uddannelsesudvalget til brug for rådets indstilling efter § 5, stk. 5, afgive en udtalelse om det forventede samlede uddannelses- og bevillingsbehov inden for efteruddannelsen af faglærte.

Stk. 3. Uddannelsesudvalget skal have lejlighed til at udtale sig om iværksættelse af omskolingsforanstaltninger efter kapitel VI, når disse tager sigte på beskæftigelse som faglært arbejder m.v.

Stk. 4. Uddannelsesudvalget kan endvidere på eget initiativ drøfte og afgive udtalelse til uddannelsesrådet og direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om alle spørgsmål, der efter uddannelsesudvalgets opfattelse har betydning for efteruddannelsen af faglærte, herunder om den løbende udnyttelse af bevillingerne.

Stk. 5. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget fastsætte nærmere regler om udvalgets virksomhed.

§ 23. Finder arbejdsmarkedets centrale arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer inden for et fagligt område, at der er behov for, at der iværksættes efteruddannelsesforanstaltninger inden for området, nedsætter disse organisationer et fagligt efteruddannelsesudvalg. Udvalget godkendes af uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse.

Stk. 2. Et fagligt efteruddannelsesudvalg skal bestå af mindst 4, højst 10 medlemmer, og have et lige stort antal arbejdstager- og arbejdsgiverrepræsentanter. Medlemmerne udpeges for 4 år.

§ 24. De faglige efteruddannelsesudvalg har til opgave

- 1) at undersøge og afgive udtalelse til uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse om uddannelsesbehovet indenfor deres faglige område,
- 2) at udarbejde forslag til uddannelsesudvalget om uddannelsesprogrammer for det faglige område samt om undervisningsplaner for det enkelte kursus, og
- 3) at medvirke til at påse, at uddannelserne tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med undervisningsplanernes faglige indhold.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse godkende, at et fagligt efteruddannelsesudvalg forestår gennemførelsen af uddannelsesforanstaltninger.

Stk. 3. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget fastsætte nærmere regler for de faglige efteruddannelsesudvalgs virksomhed.

§ 25. Udgifterne til de faglige efteruddannelsesudvalgs arbejde afholdes i forening af de organisationer, der er repræsenteret i udvalgene.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til de faglige efteruddannelsesudvalgs udgifter til udvikling af undervisningsmateriale, udarbejdelse af kursusplaner, konsulentbistand, oplysningsvirksomhed, og kursusadministration.

§ 26. Uddannelsen foregår på:

- 1) Uddannelsesinstitutioner, der er godkendt til at gennemføre den grunduddannelse, som efteruddannelsen knytter sig til.
- 2) Teknologiske serviceinstitutter.
- 3) Statslige eller selvejende uddannelsesinstitutioner, der gennemfører uddannelse efter kapitel III.
- 4) Selvejende institutioner, der har til formål at gennemføre uddannelser efter dette kapitel. Institutionens vedtægt godkendes af arbejdsministeren efter forhandling med

uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget godkende, at uddannelsen kan foregå på andre uddannelsessteder eller på virksomheder.

§ 27. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af driftsudgifter ved gennemførelse af godkendte uddannelsesforanstaltninger.

§ 28. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af udgifter til anskaffelse af undervisningsmateriel og inventar til gennemførelse af godkendte uddannelsesforanstaltninger.

§ 29. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af udgifter ved uddannelse af lærere til uddannelser efter dette kapitel.

Stk. 2. Der kan dog kun i særlige tilfælde ydes statstilskud til dækning af udgifter ved uddannelse af lærere ansat ved uddannelsesinstitutioner efter § 26, stk. 1, nr. 1 eller 2.

§ 30. Arbejdsministeren kan i ganske særlige tilfælde efter indstilling fra uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse yde rente- og afdragsfrie statslån til selvejende institutioner, jfr. § 26, stk. 1, nr. 4, til køb, opførelse og ombygning af fast ejendom. Statslån ydes med indtil 85 pct. af den samlede anskaffelsessum.

§ 31. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet og undervisningsministeren nærmere regler om ydelse af statstilskud og statslån efter §§ 25 og 27–30, herunder om vilkår for ydelse af statslån og statstilskud, om ydelse af forskud, og om hvilke udgifter, der er tilskudsberettigede. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om nedsatte statstilskud til uddannelsesforanstaltninger, der alene tager sigte på særlige virksomhedsbehov.

Kapitel V

Arbejdsmarkedsuddannelser for andre grupper

§ 32. Uddannelserne efter dette kapitel har til formål at give mulighed for, at grupper på arbejdsmarkedet, der kan sidestilles

med specialarbejdere eller faglærte arbejdere m.v., kan få en erhvervsmæssig uddannelse eller efteruddannelse, som svarer til den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov.

§ 33. Adgang til uddannelsen har personer, der er fyldt 18 år, og har eller søger beskæftigelse inden for det arbejdsområde, som uddannelsen retter sig imod. Arbejdsministeren kan tillade, at andre får adgang til uddannelsen.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet og undervisningsministeren nærmere regler om adgang til uddannelsen. Arbejdsministeren kan herunder bestemme, at deltagerne skal betale et indskrivningsgebyr.

§ 34. Arbejdsministeren iværksætter efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet uddannelser efter dette kapitel.

Stk. 2. Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne godkender uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner for de enkelte kurser, der er udarbejdet af de faglige udvalg, jfr. §§ 35–36.

§ 35. Det er en betingelse for uddannelsernes iværksættelse, at arbejdsmarkedets centrale arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer inden for det pågældende arbejdsområde nedsætter et udvalg for områdets arbejdsmarkedsuddannelser. Udvalget godkendes af arbejdsministeren.

Stk. 2. Udvalget skal bestå af mindst 4, højst 10 medlemmer, og have et lige stort antal arbejdstager- og arbejdsgiverrepræsentanter. Medlemmerne udpeges for 4 år.

§ 36. Udvalgene har til opgave

- 1) at undersøge og afgive udtalelse til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om uddannelsesbehovet inden for deres arbejdsområde,
- 2) at udarbejde forslag til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om uddannelsesprogrammer for arbejdsområdet samt om undervisningsplaner for det enkelte kursus, og
- 3) at medvirke til at påse, at uddannelserne tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med undervisningsplanernes faglige indhold.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan godkende, at et udvalg forestår gennemførelsen af uddannelsesforanstaltninger.

Stk. 3. Arbejdsministeren kan fastsætte nærmere regler for udvalgenes virksomhed.

§ 37. Udgifterne til udvalgenes arbejde afholdes i forening af de organisationer, der er repræsenteret i udvalgene.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til udvalgenes udgifter til udvikling af undervisningsmateriale, udarbejdelse af kursusplaner, konsulentbistand, oplysningsvirksomhed, og kursusadministration.

§ 38. Uddannelsen foregår på:

- 1) Uddannelsesinstitutioner, der er godkendt til at gennemføre en grunduddannelse, som uddannelsen knytter sig til.
- 2) Teknologiske serviceinstitutter.
- 3) Statslige eller selvejende institutioner, der har til formål at gennemføre uddannelser efter kapitel III og IV, jfr. § 13 og 26, stk. 1, nr. 4.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan godkende, at uddannelsen kan foregå på andre uddannelsessteder eller på virksomheder.

§ 39. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af driftsudgifter ved gennemførelse af godkendte uddannelsesforanstaltninger.

§ 40. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af udgifter til anskaffelse af undervisningsmateriel og inventar til gennemførelse af godkendte uddannelsesforanstaltninger.

§ 41. Arbejdsministeren kan yde statstilskud til dækning af udgifter ved uddannelse af lærere til uddannelser efter dette kapitel.

Stk. 2. Der kan dog kun i særlige tilfælde ydes statstilskud til dækning af udgifter ved uddannelse af lærere ansat ved uddannelsesinstitutioner efter § 38, stk. 1, nr. 1 og 2.

§ 42. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet og undervisningsministeren nærmere regler om ydelse af statstilskud efter §§ 37 og 39-41, herunder om vilkår for ydelse af statstilskud, om ydelse af forskud, og om hvilke

udgifter der er tilskudsberettigede. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om nedsatte statstilskud til uddannelsesforanstaltninger, der alene tager sigte på særlige virksomhedsbehov.

Kapitel VI

Omskoling

§ 43. Arbejdsministeren kan iværksætte og yde støtte til omskoling af enkeltpersoner eller grupper af personer, der er ledige eller truet af ledighed, i følgende tilfælde:

- 1) Til konkrete arbejdstilbud i forbindelse med at en virksomhed etableres eller foretager en i virksomhedens størrelse væsentlig udvidelse, og arbejdsformidlingen ikke kan anvise medarbejdere med de kvalifikationer, der er behov for.
- 2) For at undgå afskedigelse af allerede ansatte.
- 3) Når det på grund af ændrede forhold på arbejdsmarkedet ikke er muligt at opnå beskæftigelse inden for det hidtidige arbejdsområde, og der er væsentlig større sandsynlighed for beskæftigelse inden for det område, omskolingsuddannelsen sigter mod.

§ 44. Arbejdsministeren fastsætter efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet nærmere regler om iværksættelse af omskoling, herunder om arbejdsformidlingens medvirken.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet nærmere regler om støtte til omskoling.

Kapitel VII

Erhvervsforberedende uddannelse

§ 45. Arbejdsministeren kan iværksætte og yde støtte til erhvervsforberedende uddannelse for personer, der er fyldt 18 år, og som har vanskeligheder med at opnå eller bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Kurserne skal forbedre de pågældendes mulighed for at opnå beskæftigelse eller uddannelse.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan tillade, at unge under 18 år får adgang til uddannelsen.

Stk. 3. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler om adgangen til uddannelsen.

§ 46. Arbejdsministeren nedsætter et uddannelsesudvalg for erhvervsforberedende uddannelse bestående af 1 formand udpeget af arbejdsministeren, 3 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark, 3 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening, 2 medlemmer udpeget af arbejdsministeren, 1 medlem udpeget af undervisningsministeren, 1 medlem udpeget af Amdtsrådsforeningen i Danmark, 1 medlem udpeget af Kommunernes Landsforening, og 1 medlem udpeget af Københavns kommune og Frederiksberg kommune i forening.

Stk. 2. Medlemmerne udpeges for 4 år.

Stk. 3. Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne varetager sekretariatsfunktionerne for uddannelsesudvalget.

§ 47. Uddannelsesudvalget for erhvervsforberedende uddannelse har til opgave at rådgive arbejdsministeren og direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne i spørgsmål vedrørende erhvervsforberedende uddannelse.

Stk. 2. Efter anmodning fra uddannelsesrådet skal uddannelsesudvalget afgive en udtalelse til brug for rådets indstilling efter § 5, stk. 5, om det forventede samlede uddannelses- og bevillingsbehov indenfor erhvervsforberedende uddannelse.

Stk. 3. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelsesudvalget fastsætte nærmere regler om udvalgets virksomhed.

§ 48. Arbejdsministeren kan i særlige tilfælde yde rente- og afdragsfrie statslån til selvejende institutioner, jfr. § 13, stk. 1, nr. 2, til køb, opførelse og ombygning af fast ejendom, der fortrinsvis anvendes til uddannelsesaktiviteter efter dette kapitel.

§ 49. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet nærmere regler om iværksættelse og ydelse af statstilskud til erhvervsforberedende uddannelse efter § 45, stk. 1, og om ydelse af statslån efter § 48, herunder om vilkår for ydelse af statstilskud og statslån.

Kapitel VIII

Andre uddannelsesinitiativer

§ 50. Arbejdsministeren kan godkende, at der mod betaling iværksættes kurser inden for lovens område for offentlige myndigheder, for offentlige eller private institutioner og virksomheder, og for organisationer.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet nærmere regler for iværksættelse af kurser efter stk. 1, herunder for betalingen.

§ 51. For at afhjælpe særlige uddannelses-, omstillings- og tilpasningsproblemer på arbejdsmarkedet kan arbejdsministeren efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet iværksætte eller støtte arbejdsmarkedspolitisk begrundede uddannelsesforanstaltninger, herunder undersøgelser af uddannelsesbehov, forsøgs- og udviklingsarbejder, som det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at iværksætte efter andre bestemmelser i denne lov.

Kapitel IX

Vilkår for deltagelse

§ 52. Deltagere i uddannelsesforanstaltninger efter kapitel III-V har ret til godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder, såfremt

- 1) uddannelsesforanstaltningerne finder sted i dagskoleform og er tilrettelagt som helhedsundervisning,
- 2) deltageren ved kursusdeltagelsen er fyldt 20 år og er lønmodtager eller ledig, og
- 3) deltagerens arbejdsløshedskasse, for en ikke forsikret deltagers vedkommende arbejdsformidlingen, anbefaler deltagelsen i uddannelsen, jfr. dog § 60, stk. 2.

Stk. 2. Godtgørelsen svarer til det højeste dagpengebeløb i den statsanerkendte arbejdsløshedskasse, af hvilken deltageren er eller kunne være medlem. Har en deltager i de sidste 4 uger forud for seneste tilmelding for kursusdeltagelsen haft en højere gennemsnitlig indtægt pr. dag, ydes godtgørelsen med et hertil svarende beløb. Godtgørelsen kan dog ikke overstige 125 pct. af det højeste dagpengebeløb i vedkommende arbejdsløshedskasse.

Stk. 3. Arbejdsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte reg-

ler om ydelse af godtgørelse til deltagere under 20 år, og til deltagere i kurser, der er tilrettelagt som deltidundervisning.

Stk. 4. Arbejdsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler om, at deltagere, der modtager anden offentlig støtte, ikke kan oppebære godtgørelse efter stk. 1-3.

§ 53. Arbejdsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler om støtte til deltagere i uddannelsesforanstaltninger efter kapitel VI og VIII. Støtten kan dog ikke overstige 125 pct. af det højeste dagpengebeløb i den statsanerkendte arbejdsløshedskasse, af hvilken deltageren er eller kunne være medlem.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler om støtte til deltagere i uddannelser efter kapitel VII.

Stk. 3. Arbejdsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler om, at deltagere, der modtager anden offentlig støtte, ikke kan oppebære støtte efter stk. 1 og 2.

§ 54. Arbejdsgivere, der efter aftale med deltageren i uddannelsesforanstaltninger efter loven udbetaler sædvanlig løn under uddannelsen, har ret til af staten at få udbetalt en refusion. Refusionen svarer til den ydelse, som deltagerne kunne have fået udbetalt efter § 52 eller § 53. Refusionen kan dog højst udgøre et beløb, der svarer til arbejdsgiverens lønudgifter til deltagerne under uddannelsen.

§ 55. Til udgifter til deltagerens befording i anledning af deltagelse i uddannelsesforanstaltninger efter loven kan ydes tilskud af staten.

Stk. 2. Til udgifter til deltagerens kost og logi i forbindelse med deltagelse i uddannelsesforanstaltninger efter loven kan ydes tilskud af staten.

Stk. 3. Deltagere, som må betragtes som ikke-forsørgere, afkræves normalt betaling for kost og logi, såfremt dette er ydet i forbindelse med uddannelsen.

Stk. 4. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren regler om tilskud til befordringsudgifter efter stk. 1

samt om tilskud til og betaling for kost og logi efter stk. 2 og 3.

§ 56. Arbejdsministeren kan efter forhandling med finansministeren og undervisningsministeren fastsætte regler om ydelse af økonomisk støtte til specialarbejdere, der søger faglig oplæring.

§ 57. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler om beregning og udbetaling af godtgørelser m.v. efter §§ 52-54, 55, stk. 1 og 2, og § 56. Arbejdsministeren kan bestemme, at beregningen og udbetalingen varetages af deltagerens arbejdsløshedskasse, arbejdsformidlingskontoret eller ledelsen af uddannelsesforanstaltningen, og at der kan ydes forskud til udbetalingen.

§ 58. Personer, der har givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder, som er af betydning for retten til ydelser efter dette kapitel, eller i øvrigt mod bedre viden uberettiget har modtaget ydelser efter dette kapitel, skal tilbagebetale det beløb, der er modtaget med urette.

Kapitel X Klageadgang

§ 59. Afslag på optagelse på en uddannelsesforanstaltning kan af ansøgeren indbringes for kursusrådet, jfr. § 62. Nærmere regler udarbejdes af arbejdsministeren. Kursusrådet træffer den endelige administrative afgørelse.

§ 60. Afgørelser om følgende kan endvidere indbringes for kursusrådet:

- 1) Godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmulighed efter § 52.
- 2) Støtte efter § 53.
- 3) Refusion efter § 54.
- 4) Befordringstilskud efter § 55, stk. 1.
- 5) Tilskud til kost og logi efter § 55, stk. 2.
- 6) Betaling for kost og logi efter § 55, stk. 3.

Stk. 2. Nærmere regler udarbejdes af arbejdsministeren.

Stk. 3. Kursusrådet træffer den endelige administrative afgørelse.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 1, der er truffet af en arbejdsløshedskasse, kan af vedkommende arbejdsformidlingskontor indbringes

for kursusnævnet. Nærmere regler udarbejdes af arbejdsministeren.

§ 61. Fristen for klage efter § 59 og § 60 er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende. Kursusnævnet kan se bort fra overskridelse af klagefristen, når der er særlig grund hertil.

§ 62. Kursusnævnet nedsættes af arbejdsministeren og består af 1 formand udpeget af arbejdsministeren, 2 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark, 2 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening, og 2 medlemmer med særlig sagkundskab inden for arbejdsmarkedsuddannelserne udpeget af arbejdsministeren. Arbejdsministeren udpeger en stedfortræder for formanden.

Stk. 2. Medlemmerne udpeges for 4 år.

Stk. 3. Arbejdsministeren kan fastsætte en forretningsorden for kursusnævnet.

Kapitel XI

Oplysningspligt og straffebestemmelser

§ 63. En arbejdsgiver skal på begæring afgive oplysninger til brug for administrationen af tildeling af ydelser efter kapitel IX,

herunder om bestemte personers løn i nærmere angivne tidsrum. Overtrædelse heraf straffes med bøde.

Stk. 2. Oplysninger efter stk. 1 kan indhentes af kursusnævnet, et arbejdsformidlingskontor og for så vidt angår egne medlemmer vedkommende arbejdsløshedskasse.

Stk. 3. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med kursusnævnet regler om administration af reglerne i stk. 1, 1. pkt., og stk. 2.

§ 64. Offentlige myndigheder skal på begæring give kursusnævnet eller et arbejdsformidlingskontor enhver oplysning til brug ved administration af reglerne efter kapitel IX.

Kapitel XII

Ikrafttræden m.v.

§ 65. Loven træder i kraft 1. juli 1986.

Stk. 2. Lov om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling, jfr. lovbekendtgørelse nr. 140 af 2. april 1984, ophæves.

§ 66. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Det danske samfund befinder sig til stadighed i en omstillingsproces. Denne vedrører ikke mindst arbejdsmarkedet. Samfundsudviklingen og herunder den teknologiske udvikling medfører, at der er et stadigt behov for tilpasning mellem de kvalifikationer hos arbejdskraften, som virksomhederne har brug for, og de kvalifikationer, som arbejdsstyrken er i besiddelse af.

Balanceproblemerne i dansk økonomi – underskuddet på betalingsbalancen, det statsfinansielle underskud samt den høje arbejdsløshed – nødvendiggør en økonomisk politik, som kan styrke produktion og beskæftigelse i de erhverv, som konkurrerer med udlandet. Samtidig må der fortsat regnes med en afdæmpet vækst i den offentlige sektor. Denne omstilling af den danske økonomi vil få betydelige konsekvenser for arbejdsmarkedet. Hvis ikke virksomhederne er i stand til at rekruttere arbejdskraft med de kvalifikationer, som de har brug for, vil vilkårene for regeringens økonomiske politik blive afgørende forringet.

Den teknologiske udvikling vil stille andre og ofte øgede krav til arbejdsstyrkens kvalifikationer og det må påregnes, at arbejdsprocesserne fremover vil ændre sig hurtigere end hidtil. Det må derfor forventes, at de fremtidige omstillingskrav ikke alene vil vedrøre krav om mobilitet mellem uddannelser og erhvervsområder, men også indebære et betydeligt behov for opkvalificering af arbejdskraften inden for de enkelte uddannelses- og erhvervsområder.

En tilpasning af arbejdsstyrkens kvalifikationer kan ikke alene ske gennem en regulering af det almindelige uddannelsessystem. I takt med faldet i ungdomsårgangenens størrelse vil nytilgangen til arbejdsmarkedet falde betydeligt de kommende år. En stor del af omstillingen må derfor nødvendigvis ske for den del af arbejdsstyrken, der allerede i dag befinder sig på arbejdsmarkedet. Der vil derfor blive stillet betydelige krav til såvel efter- og

voksenuddannelserne som omskolingsaktiviteterne i fremtidens samfund.

I denne proces vil arbejdsmarkedsuddannelserne få en meget central placering. Der er derfor behov for en styrkelse af disse uddannelser i form af et samlet, ajourført regelgrundlag, der dels sikrer den nødvendige koordinering og styring, dels indeholder en sådan fleksibilitet, at det vil være i stand til også at imødekomme fremtidens ønsker og behov på dette uddannelsesområde.

Arbejdsmarkedsuddannelsernes kompetencegivende programmer, der primært skal tilgodese de private erhvervs behov for veluddannet arbejdskraft, er voksenuddannelser. Formålet er at give voksne specialarbejdere og faglærte arbejdere m.v. tilbud om kortvarige kurser, der kan sikre en løbende ajourføring og udbygning af erhvervs-kvalifikationerne i overensstemmelse med den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov. Herudover er der i takt med den stigende arbejdsløshed etableret en række særlige uddannelses-tilbud for ledige, herunder ledige unge, med henblik på at forbedre de pågældendes muligheder for at opnå og fastholde beskæftigelse!

Hovedsigtet med lovforslaget er derfor en samling og modernisering af det eksisterende regelgrundlag for arbejdsmarkedsuddannelserne og således at der herved sikres forbedrede muligheder for, at der til stadighed kan ske en hurtig og fleksibel tilpasning af arbejdsstyrken til virksomhedernes behov for kvalificeret arbejdskraft. Arbejdsmarkedsuddannelserne vil i de kommende år stå over for store udfordringer, hvis de fortsat skal kunne medvirke til at forebygge og afhjælpe ubalancer på arbejdsmarkedet. Lykkes det, vil det imidlertid også være forbundet med store samfundsmæssige gevinster.

Lovforslaget er et led i regeringens bestræbelser på at styrke den erhvervsrettede efter- og videreuddannelsesindsats og skal ses i sammenhæng med det samtidigt af undervisningsministeren fremsatte forslag til lov om erhvervsrettet efter- og videreuddannelse, der udgør et supplement til øvrige efter-

og videreuddannelsesstilbud, herunder også til arbejdsmarkedsuddannelserne.

Arbejdsmarkedsuddannelsesfonden

Ved lov nr. 614 af 21. december 1983, der trådte i kraft 1. april 1984, er oprettet en arbejdsmarkedsuddannelsesfond, der bestyres af arbejdsministeren, og hvis formål er gennem bidrag fra arbejdsgivere og lønmodtagere at dække udgifter ved arbejdsmarkedsuddannelser.

Bidragspligtige til fonden er de lønmodtagere og arbejdsgivere, der skal betale bidrag til Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Vedtægelsen af fondsloven indebærer alene en ændret finansiering af udgifterne til arbejdsmarkedsuddannelserne. Det er som hidtil folketetinget, der på de årlige finanslove fastsætter de bevillingsmæssige rammer for aktiviteten, herunder aktivitetsniveauet for de enkelte uddannelsesområder, og uddannelserne styres og administreres i henhold til de regler, der hidtil har været fastsat i loven om erhvervmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling, arbejdsministeriets efteruddannelses-cirkulære fra 1965 etc., og som nu med dette lovforslag foreslås fastsat i en samlet lov om arbejdsmarkedsuddannelser. Dette lovforslag ændrer ikke fondens status.

II. De enkelte uddannelsesordninger og det gældende retsgrundlag.

Arbejdsmarkedsuddannelserne består i dag af specialarbejderuddannelsen, efteruddannelsesordningen for faglærte m.v., den særlige omskolingsordning, de erhvervsintroducerende kurser for unge (EIFU) og de erhvervsintroducerende kurser for (langtids)ledige, herunder kvinder og indvandrere (EIFL).

Specialarbejderuddannelsen

Det første skridt til en mere systematisk uddannelse af specialarbejdere blev taget, da folketetinget i 1960 enstemmigt vedtog loven om erhvervmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere (lov nr. 194 af 18. maj 1960).

Loven byggede på principperne og hovedlinierne i en betænkning vedrørende uddannelse af ikke-faglærte arbejdere (betænkning nr. 221, 1959) afgivet af en af arbejdsministeren i marts 1957 nedsat kommission, der bestod af repræsentanter for fagbevægelsen og Dansk Arbejdsgiverforening samt en række særligt sagkyndige.

Baggrunden for kommissionens nedsættelse og senere lovforslagets fremsættelse var en erkendelse

af, at den tekniske udvikling havde medført et voksende behov for veluddannet arbejdskraft ikke blot inden for de faglærte arbejderes område, men i stigende grad også inden for arbejdsområder, der varetoges af ikke-faglært arbejdskraft, og at de hidtidige noget spredte forsøg på etablering af uddannelsesstilbud til ikke-faglærte arbejdere måtte anses for utilstrækkelige. Samtidig måtte der tages hensyn til det særlige behov for uddannelse, der måtte ventes at opstå for den del af de unge, der ville træde ind på arbejdsmarkedet uden at få en egentlig lærlingeuddannelse.

Med vedtagelsen af loven om erhvervmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere blev tilvejebragt en lovmæssig og bevillingsmæssig ramme omkring et uddannelsessystem, hvor initiativet til opbygningen af de enkelte uddannelser samt disses udformning, indhold og omfang i øvrigt er overladt til arbejdsmarkedets parter dels i de enkelte brancheudvalg dels i det centrale uddannelsesråd, der skal sørge for den nødvendige koordinering både brancherne imellem og mellem dette uddannelsessystem og øvrige uddannelsessystemer.

Uddannelserne er opbygget som en række trin-delte kurser inden for hver branche, hvor hvert trin giver en selvstændig erhvervskompetence, og undervisningen har et overvejende praktisk indhold i nær tilknytning til den daglige arbejds-situation.

Ved lovens vedtagelse blev der lagt vægt på, at der var tale om et hidtil uddannelsesmæssigt set forsømt område, og på, at loven skulle tilgodese arbejdere med en gennemsnitlig forholdsvis ringe indtjening og forholdsvis stor arbejdsløshedsbyrde, og der ydes derfor en godtgørelse, der skal sikre deltagerne et eksistensgrundlag i uddannelses-tiden og dermed mulighed for at deltage i uddannelsen. Til dækning af godkendte etablerings- og driftsudgifter har indtil 31. december 1983 været ydet 85 pct. statstilskud, mens udgifterne til kursusgodtgørelsen fuldt ud dækkes af statskassen.

Loven er ændret flere gange siden 1960. Specielt kan fremhæves lovændringen i 1971 (lov nr. 178 af 28. april 1971), hvor betegnelsen »ikke-faglærte arbejdere« blev afløst af »specialarbejdere«, og hvor reglerne om beregning af godtgørelse til deltagerne blev ændret til de regler, der gælder i dag. Herefter kan der ydes en godtgørelse svarende til den højeste dagpengesats i den arbejdsløsheds-kasse, som kursisten er eller kunne være medlem af, eventuelt, hvis indtægten forud for kursus-deltagelsen har været højere, med et tillæg på indtil 25 pct. Samtidig blev hjemlen til at yde støtte til

omskoling og til erhvervsintroducerende kurser for unge indsat i loven, jfr. nedenfor.

Senest er loven ændret i tilknytning til etableringen af en arbejdsmarkedsuddannelsesfond, således at statstilskuddet til drift m.m. pr. 1. januar 1984 er forhøjet til 100 pct., jfr. lov nr. 615 af 21. december 1983.

Loven er senest bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 140 af 2. april 1984.

Kernen i uddannelsessystemet, nemlig at der er tale om et tilbud til arbejdsmarkedets parter om inden for de lovmæssige og bevillingsmæssige rammer at iværksætte de uddannelser for specialarbejdere, som der er behov for på arbejdsmarkedet, er til stadighed fastholdt og systemet har været vel fungerende og i stadig udvikling.

Der er i dag 19 selvejende specialarbejderskoler og 5 statsskoler, og der udbydes op imod 450 forskellige kursustyper inden for ialt 25 brancheområder. Aktiviteten målt i antal elevuger var i 1983 206.100. Til sammenligning kan anføres, at der i 1970-71 blev gennemført 75.283 elevuger.

Efteruddannelsesordningen for faglærte m.v.

Denne ordning, der har hjemmel i de årlige finanslove, blev etableret som en forsøgsordning i 1965, idet der havde vist sig et behov for, at faglærte arbejdere m.v. gennem deltagelse i korte kurser kunne ajourføre og udbygge deres kvalifikationer i overensstemmelse med den tekniske udvikling og forholdene på arbejdsmarkedet i øvrigt.

Ordningen administreres på grundlag af arbejdsministeriets cirkulære af 18. juni 1965 om foreløbige retningslinier for ydelse af tilskud til efteruddannelseskurser for faglærte m.v.

Administrationen af efteruddannelsesordningen har siden 1973 været varetaget af direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Også på dette område har arbejdsmarkedets parter gennem deres repræsentation i de faglige efteruddannelsesudvalg og i arbejdsministeriets centrale udvalg vedrørende efteruddannelse af faglærte m.v. en afgørende indflydelse på tilrettelæggelsen og indholdet af uddannelserne.

Efteruddannelsen består normalt ligesom specialarbejderuddannelsen af trinvis opbyggede kursusrækker, hvor hvert trin giver selvstændig erhvervskompetence. Kurserne, der er kortvarige og joborienterede, har et kombineret teoretisk og praktisk indhold.

Reglerne om tilskud til drift af kurserne og om støtte til deltagerne er fastsat i overensstemmelse med de regler, der gælder for specialarbejderuddannelsen.

Der udbydes i dag kurser inden for ialt 26 fagområder. Også på efteruddannelsesområdet har der været tale om en kraftig stigning i aktiviteten, specielt i de senere år. Der blev i 1983 gennemført ialt 103.200 elevuger mod 21.460 i 1970-71.

Der er ikke som på specialarbejderuddannelsen etableret selvstændige uddannelsesinstitutioner. Ca. 80 pct. af kursusaktiviteten gennemføres på de tekniske skoler og handelsskoler, og med anvendelse af disse institutioners lærere, idet der herved bl.a. er lagt vægt på den vekselvirkning, der opnås med grunduddannelsessystemet.

Den øvrige del af kursusaktiviteten gennemføres på teknologiske serviceinstitutioner eller andre uddannelsessteder, bl.a. i tilfælde, hvor der stilles særlige krav til udstyr og/eller faglig ekspertise, der ikke kan opfyldes på grunduddannelsesinstitutionerne.

Efteruddannelsesordningen for faglærte m.v. havde i begyndelsen fortrinsvis til formål at give tidligere uddannede et sådant kendskab til nye arbejdsmetoder m.v., at de kom op på samme faglige kvalifikationsniveau som de nyuddannede. Udviklingen især i de senere år har dog medført, at efteruddannelseskurserne nu i stigende omfang tager sigte på indlæring af færdigheder på specialiserede og avancerede arbejdsområder, der enten slet ikke eller først på længere sigt kan forventes at indgå i grunduddannelserne. Denne udvikling vil antagelig blive forstærket i de kommende år, hvor virksomhedernes behov for uddannelse af medarbejdere, der kan forstå og anvende den ny (høj-)teknologi, vil blive stadigt større. Det må derfor forventes, at efteruddannelsesordningen vil få en stadig mere central placering inden for arbejdsmarkedsuddannelserne og dermed i den samlede arbejdsmarkedspolitik.

Den særlige omskolingsordning

I 1969 vedtog folkettingen lov om støtte til omskoling (lov nr. 49 af 20. februar 1969), idet der havde vist sig behov for at supplere de mere generelle uddannelsesstilbud under specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte m.v., som begge forudsætter, at den nødvendige jobrutine erhverves på arbejdspladsen, med tilbud om støtte til omskoling af ledige til konkrete arbejds-tilbud i egnsudviklingsområder samt i øvrigt i tilfælde, hvor det af hensyn til beskæftigelsesforholdene eller til bestemte grupper af arbejdssøgende skønnes nødvendigt at supplere bestående uddannelses- og støttemuligheder.

Ordningen blev i 1971 indarbejdet som nyt kap. II i loven om erhvervmæssig uddannelse af speci-

alarbejdere m.fl. Med hjemmel i de årlige finanslove har begrænsningen til egnsudviklingsområder siden finansåret 1977-78 været ophævet, og der kan for tiden ydes støtte til jobtræning i hele landet. Der har siden 1977-78 tillige været mulighed for at yde støtte til omskoling af allerede ansatte medarbejdere, der er truede af ledighed, men som gennem omskoling skønnes væsentligt at kunne forbedre deres muligheder for fortsat beskæftigelse i virksomheden. Under sådanne virksomhedsinterne kurser kan dog ikke ydes jobtræningsstøtte. Endelig er der i 1981 åbnet mulighed for på forsøgsbasis at støtte individuel omskoling, dvs. omskoling af enkeltpersoner med sigte på konkret foreliggende arbejdstilbud, en ordning, der især skulle tage sigte på beskæftigelse i mindre virksomheder.

Omskolingsforanstaltninger har til stadighed været finansieret fuldt ud ved statstilskud. Kursusdelen, hvorunder der ydes sædvanlig kursusgodtgørelse, består oftest af et eller flere sædvanlige specialarbejder- eller efteruddannelseskurser samt et specielt udviklet kursus. Under jobtræning i virksomheden kan ydes et løntilskud, der nedtrappes i takt med, at produktionsværdien af den pågældende medarbejders arbejde øges.

Administrationen af omskolingsordningen har siden 1973 været varetaget af direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne i samarbejde med det af arbejdsministeren nedsatte omskolingsudvalg, der består af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter m.fl. Aktiviteten indenfor omskolingsordningen var i 1983 på ca. 1.739 elevuger, og var således mindre end ved ordningens start i 1970-71, hvor der blev gennemført 4.168 elevuger. Aktiviteten har dog været meget svingende gennem årene.

Erhvervsintroducerende kurser for unge (EIFU)

I 1970 iværksattes med hjemmel i lov om beskæftigelse og uddannelse af unge (der blev ophævet i 1971) forsøg med særlig erhvervsforberedende uddannelse for unge arbejdsledige mellem 18 og 25 år, der som følge af svag skolemæssig baggrund i forbindelse med personlige og sociale vanskeligheder havde særligt stort behov for støtte. Baggrunden for etableringen af disse forsøg var, at disse unge havde vanskeligheder ved at gennemføre/indpasse sig under den almindelige undervisning på specialarbejderskolerne.

Hjemlen til at iværksætte disse kurser blev i 1971 indarbejdet som nyt kapitel III i loven om erhvervmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling. I 1976 blev der ved tekstan-

mærkning på finansloven åbnet mulighed for, at også unge under 18 år kunne deltage i kurserne.

De med hjemmel i disse bestemmelser etablerede erhvervsintroducerende kurser for unge (EIFU) består normalt af en kursusdel og en praktiskdel af en samlet gennemsnitlig varighed på godt 12 uger. Formålet er at give en bred introduktion til uddannelsessektoren og til en række branche-/fagområder. Kurserne gennemføres ved særlige afdelinger i tilknytning til specialarbejderskolerne (EI-centre).

Udgifterne til drift og deltagerstøtte dækkes fuldt ud ved statstilskud. Deltagere har ret til en støtte, der for tiden udgør 650 kr. pr. uge for unge på 18 år og derover og 450 kr. for unge under 18 år. Deltagere, der er berettiget til arbejdsløshedsdagpenge bevarer dog denne ret under kursusdeltagelsen, ligesom der er mulighed for at søge supplerende bistandshjælp efter de herom gældende regler.

Aktiviteten inden for EIFU-området har ikke mindst på baggrund af de senere års store ungdomsarbejdsløshed været stærkt stigende, og i 1983 gennemførtes 106.108 elevuger incl. praktik. Til sammenligning kan anføres, at der i 1973-74 blev gennemført 900 elevuger incl. praktik.

Erhvervsintroducerende kurser for langtidsledige (EIFL)

Siden 1977 har der i de årlige finanslove været hjemmel til at iværksætte særlige erhvervsintroducerende kurser for langtidsledige, herunder særligt tilrettelagte kurser for langtidsledige kvinder.

Formålet med disse kurser er at udvide den enkeltes faglige interesseområde og fleksibilitet samt at styrke den enkeltes motivation til at komme i gang igen, eventuelt ved at søge arbejde inden for nye områder.

Under EIFL-ordningen er endvidere siden 1980 gennemført særligt tilrettelagte kurser for indvandrere.

Kurserne gennemføres på EI-centrene og udgifterne dækkes fuldt ud ved statstilskud. Der ydes ikke deltagerstøtte, men kursister, der har ret til arbejdsløshedsdagpenge eller bistandshjælp, bevarer denne ret under kurset.

Også på dette område har der været tale om en aktivitetsstigning. Således gennemførtes i 1983 36.300 elevuger mod 6.931 i 1977-78.

Administrationen af EI-aktiviteterne varetages af direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne.

III. Det foreliggende lovforslag

Hovedsigtet med dette lovforslag er at skabe et ajourført og moderniseret samlet retsgrundlag for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Først og fremmest er der behov for en samling af regelgrundlaget for de forskellige uddannelsesaktiviteter i en fælles lov og for en lovfæstelse af de uddannelsesprogrammer, herunder ikke mindst efteruddannelsen af faglærte m.v., der hidtil alene har haft hjemmel i de årlige finanslove.

Endvidere er der behov for en ajourføring i overensstemmelse med den udvikling, der har fundet sted, herunder for sådanne supplerende nydannelser, der uden at bryde med hidtidige grundlæggende principper for arbejdsmarkedsuddannelsessystemet kan sikre, at det kan bevare og styrke sin fleksibilitet og åbenhed over for nye behov og dermed sin centrale placering i den samlede arbejdsmarkedspolitik. En fortsat styrkelse af dette uddannelsessystem, er som nævnt i indledningen af væsentlig betydning. En række faktorer – styrkelsen af betalingsbalanceerhvervene sammenholdt med afdæmpningen af væksten i den offentlige sektor, den teknologiske udvikling samt det forhold, at nytilgangen til arbejdsmarkedet fremover vil blive reduceret væsentligt som følge af faldet i ungdomsårgangenes størrelse – vil medføre, at kravene til de efter- og videreuddannelses tilbud, der skal sikre en tilpasning af arbejdsstyrkens kvalifikationer til virksomhedernes behov, vil blive øget kraftigt.

Lovforslaget er udformet som en rammelov, der fastslår uddannelsernes formål og fastlægger principperne for deltagerkredsen, uddannelsernes indhold og tilvejebringelse samt for styringen, for ydelsen af statslån og statstilskud, og for den godtgørelse, der skal kunne ydes til deltagerne i de kompetencegivende hovedprogrammer, mens det er foreslået overladt til arbejdsministeren i samarbejde med arbejdsmarkedets parter nærmere at udmønte og konkretisere de enkelte regelsæt i bekendtgørelser.

Denne konstruktion, der er en videreførelse af opbygningen i loven om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling, skønnes nødvendig indenfor et uddannelsesområde, der omfatter mange, forskelligartede uddannelses tilbud, og som skal indeholde en meget høj grad af fleksibilitet, således at uddannelsessystemet til staidighed kan opfylde de skiftende behov på arbejdsmarkedet.

Med henblik på en koordinering af arbejdsformidlingssystemets overvågning af arbejdsmarkedet

og arbejdsmarkedsuddannelsernes uddannelsesplanlægning er det med lovforslaget forudsat, at det hidtidige samarbejde mellem arbejdsformidlingssystemet og arbejdsmarkedsuddannelserne såvel centralt som regionalt videreføres og udbygges.

På en meget lang række af de områder, hvor der skal fastsættes nærmere regler, er det pålagt arbejdsministeren i forbindelse med fastsættelsen at inddrage det fælles uddannelsesråd eller de særlige uddannelsesudvalg for hvert af de to hovedprogrammer, jfr. nedenfor, ligesom fastsættelsen af de nærmere regler om statslån og statstilskud skal ske efter indhentet udtalelse fra uddannelsesrådet.

Arbejdsministeren har givet tilsagn om, at udarbejdelsen af de bekendtgørelser, som det af hensyn til uddannelsessystemets funktion vil være nødvendigt at udstede allerede i forbindelse med lovens foreslåede ikrafttræden, og som derfor skal udarbejdes inden det nye råd og udvalgene er nedsat, vil ske i samarbejde med LO og Dansk Arbejdsgiverforening.

IV. De væsentligste ændringer i lovforslaget i forhold til det gældende retsgrundlag

A. Ny struktur for de centrale råd og udvalg

Der findes i dag 4 centrale råd og udvalg inden for arbejdsmarkedsuddannelserne: uddannelsesrådet for specialarbejdere, arbejdsministeriets efteruddannelsesudvalg for faglærte m.v., omskolingsudvalget og det rådgivende kontaktudvalg for EI-aktiviteterne.

Uddannelsesrådet for specialarbejdere, der består af en af dronningen udnævnt formand, 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening, 8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark samt som tilforordnede 2 repræsentanter for undervisningsministeriet, 1 repræsentant for forsvarsministeriet, 1 repræsentant for arbejdsministeriet samt arbejdsdirektøren, har til opgave at tilvejebringe og ajourføre de uddannelsesforanstaltninger for specialarbejdere, som til enhver tid svarer til den tekniske udvikling og forholdene på arbejdsmarkedet.

Rådet skal herunder bl.a. godkende de uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner, som udarbejdes af brancheudvalgene. Herudover har rådet på en række områder indstillingsret til arbejdsministeren, herunder vedrørende ydelse af statslån til etableringsudgifter på de selvejende specialarbejderskoler og vedrørende ydelse af driftstilskud til godkendte uddannelsesforanstaltninger samt tilskud til udstyrsanskaffelser. Rådet

F.t.l. om arbejdsmarkedsuddannelser

har dog i henhold til en bemyndigelse fra arbejdsministeren, jfr. lov om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling § 13, stk. 3 og 4, siden 1969 haft beføjelse til at give tilsagn om driftstilskud, således at kun spørgsmål af principiel og væsentlig betydning har været forelagt for arbejdsministeriet.

Arbejdsministeriets efteruddannelsesudvalg for faglærte m.v., der består af en formand udpeget af arbejdsministeren, 1 repræsentant for Dansk Arbejdsgiverforening, 1 repræsentant for Landsorganisationen i Danmark, 1 repræsentant for undervisningsministeriet og 1 repræsentant for arbejdsministeriet, er principielt kun rådgivende for arbejdsministeriet, i praksis direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne. Udvalget rådgiver i spørgsmål vedrørende godkendelse af uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner, udarbejdet af de faglige efteruddannelsesudvalg, uddannelsernes dimensionering og fordelingen af den samlede efteruddannelsesbevilling, samt i øvrigt i spørgsmål vedrørende større eller principielle enkeltforanstaltninger. Direktoratet har lagt afgørende vægt på udvalgets udtalelser og på, at der opnås enighed mellem udvalget og direktoratet i alle væsentlige og principielle spørgsmål.

Omskolingsudvalget består af en formand udpeget af arbejdsministeren, 2 repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening, 2 repræsentanter for Landsorganisationen i Danmark, 1 repræsentant for Foreningen af Arbejdsledere, 1 repræsentant for Foreningen af Værkstedsfunktionærer, 1 repræsentant for direktoratet for egnsudvikling samt 1 repræsentant for arbejdsministeriet. Udvalget er rådgivende for direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne i sager, der vedrører godkendelse og iværksættelse af de særlige omskolingsforanstaltninger, jfr. lov om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling. Også på dette område gælder, at direktoratet har lagt afgørende vægt på udvalgets udtalelser.

Det rådgivende kontaktudvalg vedrørende EI-aktiviteterne er nedsat af direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne, og består af en formand, 1 repræsentant for Dansk Arbejdsgiverforening, 1 repræsentant for Landsorganisationen i Danmark, 1 repræsentant for Specialarbejderforbundet i Danmark, 1 repræsentant for Amtrådsforeningen, 1 repræsentant for Kommunernes Landsforening, 1 repræsentant for Københavns Kommune samt 1 repræsentant for arbejdsministeriet. Udvalget har til opgave at rådgive direktøren i sager vedrørende EI-kursernes indhold, opbygning, anvendelse etc., ligesom udvalget er rådgivende med hensyn til

tilrettelæggelsen af samarbejdet med lokalområderne.

Den hidtidige råds- og udvalgsstruktur inden for arbejdsmarkedsuddannelserne har været bestemt af den historiske udvikling.

I konsekvens af at arbejdsmarkedsuddannelserne i dag udgør et sammenhængende arbejdsmarkedspolitisk uddannelsessystem, foreslås en ny råds- og udvalgsstruktur.

For at styrke den nødvendige koordinering mellem de enkelte uddannelsesområder indenfor arbejdsmarkedsuddannelserne, foreslås som noget nyt nedsat *et fælles uddannelsesråd*, der skal være rådgivende for arbejdsministeren i overordnede og principielle spørgsmål, der vedrører det samlede uddannelsessystem.

Herudover nedsættes der *3 uddannelsesudvalg*, uddannelsesudvalget for specialarbejdere, uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse og uddannelsesudvalget for erhvervsforberedende uddannelse. Uddannelsesrådet og uddannelsesudvalgene er tillagt forskellige funktioner og er principielt sideordnede. Der er således ikke tale om, at rådet skal fungere som ankeinstans i spørgsmål indenfor de enkelte uddannelsesprogrammer, som hører under uddannelsesudvalgenes kompetence.

Det ny fælles uddannelsesråd foreslås sammensat af en formand udpeget af arbejdsministeren, 8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark og 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening. Herudover foreslås som tilfornordnede 2 repræsentanter for arbejdsministeriet, 1 repræsentant for undervisningsministeriet og 1 repræsentant for industriministeriet, idet det under henvisning til den teknologiske udvikling og sammenhængen til det teknologiske udviklingsprogram skønnes hensigtsmæssigt, at også industriministeriet er repræsenteret i rådet.

Rådet får ifølge forslaget til opgave at medvirke i den overordnede ressourcestyring og ressourceplanlægning, idet rådet mindst en gang om året skal afgive en indstilling til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om det forventede, samlede uddannelses- og bevillingsbehov inden for arbejdsmarkedsuddannelserne. Indstillingen skal indeholde forslag til fordeling af bevillingen på uddannelsesområder. Rådets indstilling skal således indeholde en vurdering af forventede nye uddannelsesbehov og en prioritering af uddannelses- og bevillingsbehovene.

Til brug for denne indstilling kan rådet indhente en udtalelse fra uddannelsesudvalgene. Rådet foretager herefter den samlede vurdering af uddannelsesbehovene.

En sådan samlet vurdering skønnes helt nødvendig i en tid, hvor ressourcerne ikke kan forventes væsentligt forøget, og hvor den teknologiske udvikling og udviklingen på arbejdsmarkedet i øvrigt vil stille meget store krav til uddannelsessystemet om tilpasning og omstilling. Regeringen lægger afgørende vægt på, at denne tilpasning sker i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, der gennem deres daglige arbejde, kontakten til virksomhederne og lokalområderne registrerer udviklingstendenserne, de nye behov m.m. Det forudsættes, at rådets indstilling skal indgå i overvejelserne i forbindelse med fastsættelsen af arbejdsministeriets totalramme for det pågældende finansår, og den må derfor foreligge 1 år forud for finansårets begyndelse. Der er imidlertid intet til hinder for, at rådet på senere stadier i budgetarbejdet eller i finansårets løb kan fremkomme med supplerende indstillinger til direktøren.

Det økonomiske styringsansvar forankres i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper hos arbejdsministeren, der forudsættes at delegere en række af sine beføjelser til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne, der skal varetage den daglige administration af området, jfr. forslagets § 3. Det vil således i praksis være direktøren, der afgiver tilsagn om driftstilskud til de uddannelser, som uddannelsesudvalgene godkender, jfr. nedenfor.

Herudover skal rådet inddrages i spørgsmål vedrørende iværksættelse af uddannelsesforanstaltninger efter kapitel V og VIII, ligesom rådet skal medvirke i den generelle regeludstedelse særlig i forbindelse med økonomiske dispositioner og adgangsbetingelserne til uddannelserne. Det er tanken, at rådet i forbindelse med regeludstedelsen på disse to centrale områder skal sikre en harmonisk, koordineret udvikling mellem de forskellige uddannelsesområder. Endelig kan rådet af egen drift drøfte og udtale sig om principielle og overordnede spørgsmål i øvrigt, der vedrører det samlede uddannelsesområde, herunder spørgsmål om sammenhængen og koordineringen mellem de enkelte programmer.

Sekretariatsfunktionen for uddannelsesrådet er henlagt til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Uddannelsesudvalget for specialarbejdere får som udgangspunkt de samme opgaver som i specialarbejderuddannelsesloven er tillagt det nuværende uddannelsesråd for specialarbejdere.

Uddannelsesudvalget får således besluttende kompetence i spørgsmål vedrørende uddannelser-

nes indhold og brancheudvalgenes øvrige uddannelsesmæssige opgaver.

Uddannelsesudvalget skal endvidere medvirke i den løbende kursusplanlægning og økonomiske forvaltning i nært samarbejde med direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne. Der er derimod ikke, i modsætning til tidligere, mulighed for at arbejdsministeren kan bemyndige uddannelsesudvalget til at forestå og have ansvaret for den daglige økonomiske forvaltning inden for uddannelsesområdet. Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til kapitel II §§ 2-5.

Uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse er i forslaget tillagt samme status og kompetence som uddannelsesudvalget for specialarbejdere. Det hidtidige efteruddannelsesudvalg har kun haft en rent rådgivende funktion.

Uddannelsesudvalget for erhvervsforberedende uddannelse forudsættes tillagt de samme opgaver som det hidtidige rådgivende kontaktudvalg for EI-aktiviteter.

Efter specialarbejderuddannelseslovens § 2 har kun formanden for uddannelsesrådet for specialarbejdere og de af organisationerne valgte medlemmer stemmeret ved rådets afgørelser. Det er på tilsvarende måde forudsat, at kun formændene og medlemmerne af det ny fælles uddannelsesråd og de 3 uddannelsesudvalg har stemmeret, mens de tilfornordnede deltager i drøftelserne uden stemmeret.

Det hidtidige omskolingsudvalg foreslås ophævet og erstattet af en pligt for direktøren til at høre uddannelsesudvalget for det uddannelsesområde, som omskolingsforanstaltningerne nærmest vedrører.

B. Et nyt uddannelsesprogram

Arbejdsmarkedsuddannelsernes kompetencegivende programmer, specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsesordningen for faglærte m.v., skal som nævnt i indledningen primært tilgodeses de private erhvervs behov for veluddannet arbejdskraft, og er tilbud til voksne specialarbejdere og faglærte arbejdere om en erhvervsmæssig (efter-)uddannelse af overvejende teknisk/faglig karakter, der sikrer en løbende vedligeholdelse, udbygning og forbedring af erhvervs kvalifikationer.

Uddannelserne er åbne for alle, der er fyldt 18 år, og som har eller søger beskæftigelse inden for det pågældende brancheområde eller faglige område.

Traditionelt har også andre grupper haft adgang til kurserne, som hovedregel med samme ret til godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder som hovedmålgrupperne. Eksempelvis har faglærte mulighed for at deltage i specialarbejdsruddannelseskurser, ligesom specialarbejdere, der f.eks. gennem deltagelse i specialarbejderuddannelsen har opnået de nødvendige faglige forudsætninger for at deltage i et efteruddannelseskursus, kan optages på efteruddannelseskurser. Endvidere har arbejdsledere og selvstændige i dag adgang til kurserne, men således at de kun må udgøre en vis andel af deltagerne på det enkelte kursus, og der kan ikke etableres uddannelser, der retter sig specielt imod disse gruppers behov.

Der har særligt i de senere år fra flere forskellige sider været fremsat ønsker om, dels ophævelse af de eksisterende begrænsninger for adgangen til specialarbejder- og efteruddannelseskurser for andre grupper, dels mulighed for at tilrettelægge selvstændige uddannelsesprogrammer for andre grupper på samme økonomiske vilkår som gælder for de etablerede uddannelsesprogrammer, herunder med samme ret til godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmulighed.

Disse ønsker, der har baggrund i den hastige teknologiske udvikling og dermed de ændrede kvalifikationskrav til medarbejdere på alle niveauer, og i den vanskelige beskæftigelsessituation, der har ramt næsten alle grupper på arbejdsmarkedet, herunder også akademikere og andre højere uddannede grupper, har det kun i meget begrænset omfang været muligt at imødekomme. Dels fordi anvendelse af ressourcer til etablering af sådanne nye uddannelsesstilbud kun ville kunne ske på bekostning af arbejdsmarkedsuddannelsernes egentlige målgruppe, hvis uddannelsesbehov samtidigt har været stærkt stigende som følge af indførelse af ny teknologi og den store arbejdsløshed, dels og vel navnlig fordi der i vidt omfang har været tale om ønsker om uddannelser af et indhold og på et niveau, der klart har ligget uden for arbejdsmarkedsuddannelsernes hidtidige opgaver og faglige og pædagogiske kapacitet.

På et enkelt område, nemlig for de tekniske tegnere og tekniske assistenter, er der inden for efteruddannelsesordningen for faglærte m.v. etableret en forsøgsordning med kurser tilrettelagt specielt for denne gruppe.

Det er regeringens opfattelse, at arbejdsmarkedsuddannelsernes kompetencegivende hovedprogrammer fortsat skal være forbeholdt de grupper på arbejdsmarkedet, der af den ene eller anden grund ikke har fået mulighed for at gennemføre en

erhvervskompetencegivende uddannelse efter folkeskolen, eller som har gennemgået en kortere og/eller overvejende praktisk betonet grunduddannelse.

Det vil derfor fortsat være specialarbejdere og faglærte, der vil være arbejdsmarkedsuddannelsernes hovedmålgruppe, jfr. lovforslagets kap. III og IV, ligesom det centrale element i uddannelserne fortsat skal være teknisk/faglig umiddelbar jobrelevant indlæring.

Herudover foreslås det i lovforslagets kapitel V, at der gives arbejdsministeren bemyndigelse til at iværksætte uddannelser af tilsvarende karakter for grupper på arbejdsmarkedet, der med hensyn til uddannelsesmæssig baggrund eller arbejdsfunktioner kan sidestilles med specialarbejdere og faglærte arbejdere m.v., og hvis uddannelsesbehov naturligt vil kunne dækkes inden for arbejdsmarkedsuddannelsens rammer.

Bemyndigelsen tænkes i første række udnyttet til en permanentgørelse af den nævnte forsøgsordning for tekniske tegnere og tekniske assistenter, forudsat at erfaringerne med forsøget er positive, og der fortsat skønnes at være et arbejdsmarkedspolitisk begrundet behov for disse uddannelser.

Herudover er det regeringens hensigt, at bemyndigelsen skal udnyttes til at imødekomme et længe næret ønske fra arbejdsledernes organisationer om etablering af særlige teknisk/faglige kurser for arbejdsledere. Disse kurser, der skal henvende sig til arbejdsledere, der er rekrutteret fra LO-området, og som er i umiddelbar kontakt med arbejderne, skal i princippet sigte mod at give arbejdslederne samme kendskab til ny teknik og nye arbejdsmetoder, som de kurser, der tilrettelægges for specialarbejdere eller faglærte, men skal i mindre grad lægge vægt på indlæringen af de rent praktiske færdigheder. Det må anses for at være helt nødvendigt for danske virksomheders muligheder for hurtigt at udnytte den ny teknologi i produktionen, at også arbejdslederne kan få den nødvendige teknisk/faglige uddannelse.

Udover de her nævnte uddannelser, vil det såfremt der senere måtte vise sig at være behov herfor på arbejdsmarkedet, være muligt at iværksætte teknisk/faglige uddannelser for andre grupper af arbejdstagere, hvis uddannelsesmæssige baggrund eller arbejdsfunktioner kan sidestilles med specialarbejders og faglærte arbejders. Der er her først og fremmest tænkt på grupper med en grundlæggende teknisk eksamensuddannelse, men også andre grupper, der har gennemført en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse i det ordinære uddannelsessystem vil kunne komme på tale.

Derimod vil der ikke kunne etableres efteruddannelseskurser for grupper med videregående uddannelser.

Som på de to store hovedprogrammer er det forudsat, at initiativet til uddannelserne tages af de centrale arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer inden for det pågældende arbejdsområde, og at forslag til uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner for de enkelte kurser udarbejdes af paritetisk sammensatte udvalg.

Reglerne om tilskud til drift af uddannelsesforanstaltningerne, til udvalgenes virksomhed, til udstyr og til læreruddannelse foreslås fastsat i overensstemmelse med de regler, der gælder for de to store hovedprogrammer.

Ifølge forslaget iværksættes uddannelserne af arbejdsministeren, efter at uddannelsesrådet har haft lejlighed til at udtale sig, jfr. § 5, stk. 3. Det er direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne, der skal godkende de af de paritetiske udvalg udarbejdede forslag til sammenhængende uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner.

C. Andre uddannelsesinitiativer

I overensstemmelse med udviklingen inden for andre uddannelsesområder foreslås etableret en hjemmel til, at der indenfor arbejdsmarkedsuddannelserne kan tilrettelægges kurser for offentlige og private rekvirenter, jfr. lovforslagets § 50.

Sådanne rekvirerede kurser kan tænkes iværksat for en virksomhed, der får helt akutte eller specielle uddannelsesbehov, der ikke kan dækkes gennem det eksisterende kursusudbud, men hvor virksomheden ønsker at benytte den ekspertise og erfaring, der findes inden for arbejdsmarkedsuddannelsessystemet, eller for f.eks. en kommune, der ønsker tilrettelagt et særligt kursusforløb for unge arbejdsløse. Der tænkes såvel på anvendelse af godkendte kurser som på bistand til tilrettelæggelse af særlige kursusforløb f.eks. rettet imod helt specifikke virksomhedsbehov, som normalt ikke vil kunne godkendes som tilskudsberettiget indenfor hovedprogrammerne.

Ifølge forslaget fastsætter arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet nærmere regler for iværksættelsen af sådanne kurser, herunder nærmere regler for betalingen. Specielt for så vidt angår reglerne om betalingens størrelse vil disse blive fastlagt i overensstemmelse med finansministeriets cirkulære af 5. april 1984 om statsinstitutioners og visse selvejende institutio-

ners adgang til at udføre indtægtsdækket virksomhed.

Efter lovforslagets § 51 kan arbejdsministeren for at afhjælpe særlige uddannelses-, omstillings- og tilpasningsproblemer på arbejdsmarkedet efter forhandling med uddannelsesrådet iværksætte eller støtte arbejdsmarkedspolitisk begrundede uddannelsesforanstaltninger, herunder undersøgelser af uddannelsesbehov, forsøgs- og udviklingsarbejde, som det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at iværksætte efter andre bestemmelser i loven. Forslaget sigter på at tage højde for de situationer, hvor der opstår akutte uddannelsesbehov, der ikke umiddelbart kan dækkes inden for de sædvanlige uddannelsesprogrammer, f.eks. fordi de er af tværgående karakter, og hvor der foreligger en væsentlig samfundsinteresse i, at uddannelserne etableres meget hurtigt.

De uddannelsesforanstaltninger, der evt. vil vise sig behov for at iværksætte efter denne bestemmelse, vil have karakter af enkeltstående særtilfælde eller pilotprojekter, der i det omfang, de skal have mere permanent karakter, normalt forudsættes indarbejdet i de eksisterende uddannelsesprogrammer i overensstemmelse med de sædvanligt gældende regler.

V. Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget tager ikke stilling til omfanget af aktiviteten, der som hidtil fastlægges ved de årlige finanslove, og det indebærer derfor ikke i sig selv økonomiske konsekvenser.

Som nævnt er der i lovforslaget indbygget en fleksibilitet, der gør det muligt på lidt længere sigt at imødekomme ønsker om etablering af nye uddannelsesprogrammer for andre grupper, der med hensyn til uddannelsesmæssig baggrund eller arbejdsfunktioner kan sidestilles med specialarbejdere eller faglærte arbejdere.

I hvilket omfang der skal etableres sådanne nye uddannelser, må bero på udviklingen på arbejdsmarkedet. Endvidere vil det være en forudsætning, at der tilvejebringes den fornødne bevillingsmæssige hjemmel på finansloven til at afholde udgifterne til de pågældende uddannelser. Udgifterne vil i øvrigt indgå i beregningsgrundlaget for fastsættelsen af lønmodtageres og arbejdsgiveres bidrag til arbejdsmarkedsuddannelsesfonden, jfr. lov nr. 614 af 21. december 1983, § 4.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel I

Til § 1

I bestemmelsen er angivet arbejdsmarkedsuddannelsernes overordnede formål, idet der er sondret mellem de generelle uddannelses tilbud, som iværksættes for specialarbejdere, faglærte arbejdere m.v. og hermed ligestillede grupper på arbejdsmarkedet med henblik på en løbende tilpasning af erhvervs kvalifikationer til den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov, og de særlige uddannelsesforanstaltninger, herunder vejledningskurser, som iværksættes med henblik på at afhjælpe specielle balanceproblemer på arbejdsmarkedet.

Til kapitel II

Bestemmelserne i dette kapitel fastsætter reglerne for de fælles centrale styringsorganer for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Bestemmelserne er ikke udtømmende, idet der også i kapitlerne vedrørende de enkelte uddannelsesområder fastsættes nærmere regler herom.

Til §§ 2-5

Den økonomiske styring vil efter lovforslaget – som hidtil – ligge hos arbejdsministeren inden for alle uddannelsesområder. Det er således arbejdsministeren, der har kompetencen til at afgøre ethvert spørgsmål om statstilskud inden for arbejdsmarkedsuddannelserne. Det forudsættes, at arbejdsministeren i de bekendtgørelser, der i samarbejde med arbejdsmarkedets parter skal udarbejdes i tilknytning til loven, delegerer væsentlige dele af denne styringsbeføjelse til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Som noget nyt foreslås nedsat et fælles uddannelsesråd, der skal være rådgivende for arbejdsministeren i overordnede og principielle spørgsmål, der vedrører det samlede uddannelsessystem, jfr. de almindelige bemærkninger IV A.

Lovforslaget indeholder ikke en bestemmelse om, inden for hvilke områder organisationernes repræsentanter i det fælles uddannelsesråd skal udpeges, men det er forudsat, at hovedorganisationerne ved udpegningen sikrer den bredest mulige repræsentation for de arbejdsområder, der berøres af loven.

I praksis vil der blive tale om, at ministeren fastlægger de overordnede økonomiske rammer for de enkelte uddannelsesområder. Typisk vil denne ramme fastsættelse ske 1 gang årligt, jfr. også forslagens § 5, stk. 5, hvorefter uddannelsesrådet mindst én gang årligt skal afgive en indstilling til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne om

det forventede, samlede uddannelses- og bevilningsbehov.

Direktøren vil med sine bemærkninger videregive indstillingen til ministeren til brug for overvejelserne i forbindelse med fastsættelsen af arbejdsministeriets totalramme for det pågældende finansår og udarbejdelsen af finanslovsforslag vedrørende arbejdsmarkedsuddannelserne. Det understreges, at rådets indstilling til direktøren ikke er bindende for arbejdsministeren.

Kompetencen til inden for de på finansloven vedtagne bevillinger at give tilsagn om driftstilskud m.m. til de uddannelsesforanstaltninger inden for specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte, som uddannelsesudvalget for specialarbejdere og uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse godkender, jfr. §§ 9 og 22, og til at godkende og iværksætte de enkelte uddannelsesforanstaltninger inden for kapitlerne V-VIII, forudsættes delegeret til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne. Nærmere regler om direktoratets administration, herunder om hvilke betingelser, der især inden for de to store hovedprogrammer skal være opfyldt for, at tilsagn om statstilskud kan gives, og om hvilke vilkår, der kan knyttes til tilsagnet, vil blive fastsat af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet/arbejdsmarkedets parter, jfr. §§ 18, 31, 42, 44, 49 og 50. Fastsættelsen af regler i henhold til § 31 og § 42 vil ske efter tillige at have indhentet en udtalelse fra undervisningsministeren.

Det fremgår direkte af en lang række af lovens bestemmelser og er i øvrigt generelt forudsat, at direktøren udøver sine beføjelser i et nært samarbejde med de pågældende uddannelsesudvalg.

Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne vil efter § 3, stk. 1, fortsat have to hovedopgaver: 1) at varetage den daglige administration af uddannelsesområdet, herunder at føre tilsyn med og foretage den regnskabsmæssige kontrol af såvel de selvejende specialarbejderskolels virksomhed som de øvrige uddannelsesforanstaltninger, og 2) sammen med uddannelsesudvalget for specialarbejdere, uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse og uddannelsesudvalget for erhvervsforberedende uddannelse efter de regler, der gælder for det enkelte uddannelsesområde, at tilvejebringe de uddannelsesforanstaltninger, som der er behov for på arbejdsmarkedet.

På de to store hovedprogrammer vil direktoratets opgaver i sidstnævnte relation bestå dels i at yde uddannelsesudvalgene konsulentbistand og sekretariatsmæssig bistand, dels i efter bemyndigel-

se fra arbejdsministeren at afgive tilsagn om stats-tilskud til de uddannelsesforanstaltninger, uddannelsesudvalgene godkender.

Det forudsættes endvidere, at direktøren forud for udmeldelsen af tilskudsrammerne til de enkelte specialarbejdsskoler og de enkelte faglige efteruddannelsesudvalg inden for de på finansloven vedtagne bevillinger skal indhente en udtalelse fra henholdsvis uddannelsesudvalget for specialarbejdere og uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse, at direktøren skal indhente en udtalelse fra uddannelsesudvalgene, såfremt der i løbet af finansåret foretages væsentlige ændringer i den ved finansårets begyndelse godkendte, samlede fordelingsplan, og at direktøren i øvrigt løbende skal orientere uddannelsesudvalgene om alle væsentlige spørgsmål vedrørende udnyttelsen af bevillingerne.

Direktørens afgørelser vil af den, afgørelsen vedrører, kunne indbringes for arbejdsministeren i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige regler herom.

Til kapitel III

Dette kapitel indeholder de nærmere bestemmelser om specialarbejderuddannelsen. Indholdsmæssigt svarer reglerne i det store hele til de nuværende regler i loven om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling kapitel I. Der foreslås dog enkelte ændringer, ligesom der er foretaget en række justeringer og tilpasninger i overensstemmelse med den praksis, der har udviklet sig på området.

Til § 6

Bestemmelsen svarer i sit indhold til formålsbestemmelsen i den gældende lov om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling § 1.

Til § 7

Aldersgrænsen for deltagelse i specialarbejderuddannelsen på 18 år fremgår i øjeblikket kun forudsætningsvis af loven om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling, jfr. lovens § 3, stk. 2, hvorefter uddannelsesrådet undtagelsesvis kan godkende, at der iværksættes uddannelsesforanstaltninger for unge under 18 år, og lovens § 9, stk. 4, hvorefter uddannelsesrådet i særlige tilfælde kan godkende, at der ydes deltagelse under 18 år en nærmere fastsat godtgørelse for tab af indtægt.

I praksis har uddannelsesrådet for specialarbejdere kun i få tilfælde godkendt undervisningsplaner med en aldersgrænse lavere end 18 år, typisk inden for brancheområder, der i væsentligt omfang beskæftiger unge under 18 år, og antallet af sådanne generelle dispensationer har været faldende i de senere år.

Individuelle dispensationer har været givet i situationer, hvor det er skønnet, at kursusdeltagelse har været i den enkelte unges interesse, typisk når unge har været tilbudt beskæftigelse efter kursusdeltagelsen, og der ikke har foreligget særlige forhold, f.eks. sikkerhedsregler, der har talt imod deltagelse.

Aldersgrænsen for deltagelse på 18 år foreslås nu udtrykkeligt fastslået i loven, idet arbejdsministeren dog kan tillade, at der som hidtil skal være mulighed for, at unge under 18 år kan optages på kurserne. Nærmere regler herom fastsættes af arbejdsministeren efter forudgående forhandling med uddannelsesrådet og undervisningsministeren.

Udover alderskravet er det ifølge de gældende regler en hovedbetingelse for adgang til specialarbejderuddannelsen, at den pågældende ansøger har eller søger beskæftigelse inden for det pågældende arbejdsområde (branche), jfr. den gældende lovs § 6.

Lovforslagets § 7 fastholder betingelsen om, at ansøgeren skal have eller søge beskæftigelse som specialarbejder inden for det pågældende brancheområde. Det er således som hidtil alene ansøgerens aktuelle beskæftigelse eller rimeligt sandsynliggjorte ønske om beskæftigelse, der er afgørende for adgangen til kurserne, og der kan ikke lægges vægt på eventuel forudgående uddannelse, organisationstilhørsforhold eller lignende. Der skal som hidtil kunne dispenseres fra beskæftigelseskravet, hvor forholdene taler for det, f.eks. for arbejdsledere og selvstændige samt for faglærte. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med uddannelsesrådet og undervisningsministeren nærmere regler om andre grupper adgang til specialarbejderuddannelsen, og heller ikke på dette område tilsigtes der med lovforslaget ændringer i gældende praksis. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger IV B.

Arbejdsmarkedsuddannelsernes kompetencegivende programmer er primært tilbud til de private erhverv, men der har dog ifølge praksis været givet adgang for offentligt ansatte. Denne adgang forudsættes opretholdt. Nærmere regler om offentligt ansattes adgang til specialarbejderuddannelsen vil indgå i de regler om adgang, der fastsættes efter lovforslagets § 7, stk. 2.

Der er i bestemmelsens stk. 2, sidste punktum, åbnet mulighed for, at det i forbindelse med de nærmere regler om adgang kan bestemmes, at deltagerne skal betale et indskrivningsgebyr. Dette er i overensstemmelse med tankerne i regeringens moderniseringsprogram om brugerbetaling. Den gældende specialarbejderuddannelseslov giver i § 7 alene hjemmel til at opkræve depositum. Lovforslagets bemyndigelse tænkes udnyttet til at fastsætte et mindre indskrivningsgebyr, idet der vil blive lagt vægt på, at gebyret ikke må udgøre en væsentlig økonomisk hindring for kursusdeltagelse.

Som noget nyt indeholder lovforslaget bestemmelse om, at afslag på optagelse kan indbringes for kursusnævnet, jfr. nærmere herom nedenfor ad forslagets § 59.

Til §§ 8-9

Der henvises til de almindelige bemærkninger IV A.

Som noget nyt foreslås, at industriministeriet kan udpege en tilforordnet til uddannelsesudvalget for specialarbejdere. Der henvises til det i de almindelige bemærkninger anførte vedrørende industriministeriets repræsentation i uddannelsesrådet.

Til § 10

Brancheudvalgene vil som hidtil være det faglige hovedelement i specialarbejderuddannelsen, idet det er en forudsætning for, at der kan iværksættes kurser inden for en branche, at der nedsættes et brancheudvalg, der udarbejder forslag til sammenhængende uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner.

Der er ikke i lovforslaget – i modsætning til den gældende lov – medtaget en særlig bestemmelse om, at uddannelsesudvalget for specialarbejdere kan tage initiativ til, at der oprettes brancheudvalg. Uddannelsesudvalget vil dog fortsat kunne tage et sådant initiativ med hjemmel i lovforslagets § 9, stk. 1.

Efter stk. 2 er det overladt til uddannelsesudvalget at afgøre, hvilket arbejdsområde, der i relation til specialarbejderuddannelsen udgør en branche. Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder inden for det nuværende system. Det skønnes derimod ikke nødvendigt at opretholde en regel om, at uddannelsesudvalgets afgørelser kan indankes for arbejdsministeren, og det vil således fremover være udvalget, der træffer den endelige afgørelse om afgrænsningen af det arbejdsområde, der i relation til denne lov udgør en branche.

Det er fundet hensigtsmæssigt at udvide medlemsantallet fra de gældende mindst 4, højst 8 medlemmer, samt at ændre medlemsperioden, der i dag er 3 år til 4 år.

Til § 11

Bestemmelsen i stk. 1 fastsætter brancheudvalgenes opgaver og svarer indholdsmæssigt til de gældende regler.

Brancheudvalgene skal klarlægge behovet for uddannelse inden for det enkelte brancheområde og over for uddannelsesudvalget stille forslag til, hvordan dette behov bedst kan imødekommes. Dette arbejde vil som hidtil skulle foregå i tæt samarbejde med specialarbejderskolerne.

Brancheudvalgene skal endvidere udarbejde forslag til uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner og har således initiativet til fastsættelsen af uddannelsernes opbygning og indhold. Dette arbejde udfører brancheudvalgene traditionelt i et nært samarbejde med direktoratet for arbejdsmarkedsuddannelsernes konsulentafdeling. Der er dog både i de gældende regler og i forslaget, jfr. § 12, stk. 2, mulighed for også at yde tilskud til udefrakommende konsulentbistand. Dette kan især være aktuelt ved udvikling af kurser indenfor nye, højteknologiske arbejdsområder.

Endelig skal brancheudvalgene bistå med at påse, at uddannelserne tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med det faglige indhold, der er beskrevet i undervisningsplanerne. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke vil være noget til hinder for, at der i de enkelte undervisningsplaner gives mulighed for, at skolerne inden for visse nærmere fastsatte rammer kan foretage en tilpasning af det konkrete kursus til evt. særlige lokale behov. Rammerne for en sådan adgang til at fravige den normale undervisningsplan skal dog udtrykkeligt fremgå af de af brancheudvalgene udarbejdede og af uddannelsesudvalget godkendte planer.

Til § 12

Efter bestemmelsen i stk. 1 er hovedreglen vedrørende udgifterne til brancheudvalgenes arbejde som hidtil, at disse udgifter afholdes i forening af de organisationer, der er repræsenteret i udvalgene.

Staten kan dog efter stk. 2 yde tilskud til udvikling af undervisningsmateriale, til udarbejdelse af kursusplaner og til konsulentbistand (eller stille konsulentbistand til rådighed) for de enkelte bran-

cheudvalg. Endvidere kan staten yde tilskud til brancheudvalgenes oplysningsvirksomhed vedrørende specialarbejderuddannelsen.

Der skal på dette som på de øvrige tilskudsområder fastsættes nærmere regler, jfr. § 18, og i den forbindelse vil det i samarbejde med arbejdsmarkedets parter blive overvejet, hvorledes brancheudvalgenes arbejde med ajourføring og nyudvikling af undervisningsplaner kan styrkes, idet det må forventes, at der i de kommende år vil blive stillet ganske betydelige krav om en hurtig tilpasning af undervisningsplanerne i overensstemmelse med den teknologiske udvikling inden for de forskellige brancheområder.

Til § 13

Bestemmelsen indeholder regler for, hvor specialarbejderuddannelsen skal finde sted.

Der tilsigtes ikke i forbindelse med dette lovforslag ændringer i de selvejende specialarbejderskole- og kompetence og styring, der er fastsat i skolernes vedtægter. Arbejdsministeren skal fortsat godkende disse vedtægter, idet der dog tilføjes en bestemmelse om, at godkendelsen skal ske efter forhandling med uddannelsesudvalget for specialarbejdere.

Til § 14

I forbindelse med etableringen af en arbejdsmarkedsuddannelsesfond, jfr. lov nr. 614 af 21. december 1983, vedtog folketinget forslag til ændring af lov om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling, lov nr. 615 af 21. december 1983, hvorefter statstilskuddet til specialarbejderuddannelsens driftsudgifter ændredes fra 85 pct. til 100 pct. af udgifterne. § 14 viderefører denne dækningsgrad.

I modsætning til gældende regler indeholder bestemmelsen ikke adgang til at bemyndige uddannelsesudvalget til at give tilsagn om driftstilskud, jfr. nærmere herom i de almindelige bemærkninger IV A.

Til § 15

Efter den gældende lovs § 10, stk. 2, kan der ydes statstilskud til udgifter til indretning og montering af lokaliteter til brug for specialarbejderuddannelsen. Statstilskuddet har udgjort 85 pct. af de godkendte udgifter, indtil det ved lov nr. 615 af 21. december 1983 blev forhøjet til 100 pct. Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af de gældende tilskudsregler.

Som for tilsagn om driftstilskud gælder, at bestemmelsen i modsætning til gældende regler ikke giver adgang til at bemyndige uddannelsesudvalget til at give tilsagn om tilskud, jfr. nærmere herom i de almindelige bemærkninger IV A.

Til § 16

Uddannelsen af faglærere forventes som hidtil overvejende gennemført i et samarbejde mellem Statens Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, brancheudvalgene, uddannelsesudvalget og direktoratet for arbejdsmarkedsuddannelserne, ligesom eksempelvis de teknologiske serviceinstitutter vil kunne inddrages i læreruddannelsen.

Til § 17

Efter bestemmelsen kan arbejdsministeren efter forhandling med uddannelsesudvalget yde de selvejende specialarbejderskoler rente- og afdragsfrie lån til anlæg. Disse statslån kan ydes med indtil 85 pct. af den samlede anskaffelsessum.

Efter den gældende lov skal lån til anlæg forventes med 4 pct. p.a. Denne forrentning foreslås ophævet som en mindre regelforenkling i konsekvens af, at staten nu yder skolerne et driftstilskud på 100 pct. af udgifterne.

Bestemmelsen svarer i øvrigt til den praksis, der gælder i dag.

Det bemærkes, at den hidtidige hjemmel til at yde kommunerne statslån til anlæg af uddannelsesinstitutioner ikke er foreslået opretholdt. Kommunerne har i praksis i stedet valgt at engagere sig i etableringen af de selvejende specialarbejderskoler gennem finansiering af den del af de selvejende skole- anlægsudgifter, som ikke dækkes af realkreditlån og statslån.

Til § 18

Efter det gældende lovgrundlag skal arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren fastsætte retningslinier for ydelse af statslån og statstilskud til specialarbejderuddannelsen.

Som nærmere omtalt i de almindelige bemærkninger er det forudsat, at det fælles uddannelsesråd skal have en væsentlig medindflydelse på den overordnede økonomiske styring inden for hele lovens område. For at sikre sammenhæng og ensartethed er det derfor fundet rigtigst at inddrage det fælles råd i overvejelserne om fastsættelse af de mere generelle betingelser for ydelse af statstilskud og statslån inden for alle uddannelsesområderne. Det er imidlertid forudsat, at uddannelses-

rådet forinden afgivelse af udtalelse til arbejdsministeren indhenter en udtalelse fra uddannelsesudvalget for specialarbejdere.

Af hensyn til uddannelsessystemets funktion vil det være nødvendigt, at principperne og de mere generelle betingelser for ydelse af statstilskud og -lån er fastlagt i en bekendtgørelse, der kan træde i kraft samtidig med lovens ikrafttræden. Det fælles uddannelsesråd vil på dette tidspunkt endnu ikke være nedsat, men arbejdsministeren har givet tilsagn om, at regelfastsættelsen vil ske efter forudgående drøftelser med hovedorganisationerne.

Til kapitel IV

Dette kapitel indeholder de nærmere bestemmelser om efteruddannelsen af faglærte m.v.

Det er med dette lovforslag hensigten at skabe ligestilling mellem specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte m.v., og kapitel III og IV er opbygget parallelt bortset fra de enkelte afvigelser, der er nødvendige som følge af, at der ikke på efteruddannelsesområdet er etableret selvstændige uddannelsesinstitutioner.

Til § 19

Efteruddannelsesordningen blev i 1965 etableret for at give »sådanne arbejdere og funktionærer i erhvervslivet, der tidligere har fået en grunduddannelse, mulighed for en efter arbejdsmarkedets forhold og den tekniske udvikling afpasset erhvervs-mæssig efteruddannelse«, og denne målsætning er videreført i lovforslagets § 19.

Mens målgruppen i 1965 udelukkende var personer, der havde gennemgået en lærlingeuddannelse i henhold til lærlingeloven, omfatter den i dag også efg-uddannede på de områder, hvor der er etableret parallelle efg-uddannelser, eller hvor lærlingeuddannelsen er afløst af efg-uddannelser.

Den faglige afgrænsning til industri, håndværk samt butiks-, handels- og kontorfacene er stort set opretholdt. Samtidig gælder det for efteruddannelsesordningen som for de øvrige kompetencegivende uddannelser inden for arbejdsmarkedsuddannelserne, at ordningen fortrinsvis henvender sig til det private arbejdsmarked.

Spørgsmålet om, hvorvidt der fremover i tilknytning til oprettelse af nye efg-uddannelser inden for andre arbejdsområder, herunder overvejende offentlige arbejdsområder, kan etableres efteruddannelsesestilbud under efteruddannelsesordningen for faglærte, må afgøres konkret og må bero på en nærmere vurdering af, om der er tale

om arbejdsområder, der naturligt hører ind under arbejdsmarkedsuddannelserne.

Kapitel IV's anvendelsesområde er efteruddannelse for personer, der har gennemgået en lærlingeuddannelse eller en efg-uddannelse i henhold til loven om erhvervsfaglige grunduddannelser, mens spørgsmålet om, hvorvidt der kan iværksættes efteruddannelse for personer, der har gennemgået efg-lignende ungdomsuddannelser eller andre grunduddannelser, der niveaumæssigt kan sidestilles med lærlinge- og efg-uddannelserne, må afgøres efter reglerne i kapitel V, jfr. nedenfor.

Til § 20

Som efter de gældende regler er det ifølge forslaget som hovedregel en betingelse for optagelse på efteruddannelseskurserne, at ansøgeren er fyldt 18 år, har gennemgået den pågældende grunduddannelse, og har eller søger beskæftigelse inden for det pågældende arbejdsområde. Som for specialarbejderuddannelsen gælder, at der ikke må tages hensyn til ansøgerens organisationstilhørsforhold. Bemyndigelsen til at tillade, at andre får adgang, forudsættes anvendt til som hidtil at åbne mulighed for, at unge under 18 år helt undtagelsesvis kan optages, og at andre grupper som f.eks. selvstændige, arbejdsledere, offentligt ansatte samt specialarbejdere, der har opnået de nødvendige faglige kvalifikationer, kan optages på kurserne, jfr. i øvrigt de almindelige bemærkninger IV B.

Vedrørende bestemmelsens stk. 2, sidste punktum, om indskrivningsgebyr henvises til bemærkningerne til § 7.

Til §§ 21-22

Der henvises til de almindelige bemærkninger IV A.

Som noget nyt foreslås, at industriministeriet kan udpege en tilforordnet til uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse. Der henvises til det i de almindelige bemærkninger anførte vedrørende industriministeriets repræsentation i uddannelsesrådet.

Til § 23

Der er tale om en videreførelse af hidtidig praksis, hvor der inden for de enkelte faglige områder er nedsat faglige efteruddannelsesudvalg.

Ifølge efteruddannelsescirkulæret af 1965 kan de inden for grunduddannelserne etablerede faglige udvalg også varetage funktionerne inden for

efteruddannelsesordningen, og der er efter lovforslaget intet til hinder for, at dette fortsat kan ske.

Til § 24

Stk. 1 svarer til opgavebeskrivelsen for brancheudvalgene, jfr. § 11, stk. 1, og svarer til reglerne i efteruddannelsescirkulæret af 1965, hvorefter det påhviler de faglige efteruddannelsesudvalg at tage initiativ til etablering af efteruddannelsesstilbud, at udarbejde forslag til undervisningsplaner samt at have indseende med, at kurserne afvikles i overensstemmelse med de godkendte undervisningsplaner.

Ligesom inden for specialarbejderuddannelsen gælder, at der ikke er noget til hinder for, at der i de enkelte undervisningsplaner gives mulighed for, at der inden for visse nærmere fastsatte rammer kan ske en tilpasning af det konkrete kursus til særlige lokale behov. Rammerne for en sådan adgang til at fravige den normale undervisningsplan skal dog udtrykkeligt fremgå af de af de faglige udvalg udarbejdede og af uddannelsesudvalget godkendte planer.

Da der på efteruddannelsesområdet ikke er etableret selvstændige uddannelsesinstitutioner, er der i stk. 2 givet adgang til, at arbejdsministeren efter forhandling med uddannelsesudvalget kan godkende, at de faglige udvalg fortsat kan stå som kursusarrangører og varetage de administrative opgaver i forbindelse med kursusilmelding, afregning med uddannelsesstederne etc.

Til § 25

Som for brancheudvalgene gælder, at udgifterne til de faglige efteruddannelsesudvalgs virksomhed principielt skal bæres af de organisationer, som er repræsenteret i udvalgene, idet der dog kan ydes statstilskud til udvalgenes udgifter til udvikling af undervisningsmateriale, udarbejdelse af kursusplaner, konsulentbistand og oplysningsvirksomhed.

Hérunder er der på baggrund af de faglige efteruddannelsesudvalgs særlige opgaver i forbindelse med kursusadministration behov for at kunne yde tilskud hertil.

I forbindelse med fastsættelsen af de nærmere regler om tilskud, jfr. § 31, vil det i samarbejde med arbejdsmarkedets parter blive overvejet, hvorledes de faglige efteruddannelsesudvalgs arbejde med ajourføring og nyudvikling af undervisningsplaner kan styrkes, idet det må forventes, at der i de kommende år vil blive stillet ganske betydelige krav om en hurtig tilpasning af undervisningspla-

nerne i overensstemmelse med den teknologiske udvikling inden for de enkelte faglige områder.

Til § 26

I bestemmelsen er angivet, hvor efteruddannelseskurserne skal foregå, og for så vidt angår stk. 1, nr. 1-3 og stk. 2, svarer bestemmelsen til gældende praksis.

Hovedparten af efteruddannelsesaktiviteten, i 1983 ca. 80 pct., afholdes på grunduddannelsesinstitutionerne, dvs. de tekniske skoler og handelsskoler. Der har fra efteruddannelsesordningens start været lagt vægt på den tætte tilknytning til grunduddannelsessystemet, dels fordi man herved kan udnytte eksisterende kapacitet og ekspertise med hensyn til udstyr, lokaler og faglærerkompetence, dels fordi der herved opnås en løbende og for begge uddannelsessystemer nyttig vekselvirkning mellem grunduddannelserne og efteruddannelsen af voksne.

I takt med den udvikling inden for efteruddannelsen, der har ført til, at der ikke kun er tale om at føre tidligere uddannede op på samme faglige kvalifikationsniveau som de nyuddannede, men i stadig større grad om specialiseret og avanceret videreuddannelse i nye teknikker m.v. på et niveau, der ligger ud over grunduddannelserne, er anvendelsen af de teknologiske serviceinstitutioner som uddannelsessteder blevet mere almindelig.

Efteruddannelseskurser afholdes endvidere i et meget begrænset omfang på specialarbejderskolerne.

Udviklingen inden for efteruddannelsen sammenholdt med aktivitetsudviklingen inden for grunduddannelsessystemet har specielt i de seneste år betydet, at der er og antagelig fortsat kan forventes problemer i forbindelse med placeringen af efteruddannelseskurser på de tekniske skoler og handelsskoler. Det er således fra undervisningsministeriet påpeget, at udviklingen henimod mere avancerede højtteknologiskurser betyder, at skolerne ikke råder over det nødvendige udstyr, og at lærerne ikke har den nødvendige efteruddannelse.

For at afhjælpe nogle af disse problemer søges der med dette lovforslag etableret hjemmel til, at arbejdsministeriet kan yde tilskud til udstyrsanskaffelser og i særlige tilfælde læreruddannelse ved de tekniske skoler, handelsskoler m.v., jfr. nedenfor ad §§ 28 og 29. Samtidig skønnes det nødvendigt, at der skabes hjemmel, jfr. § 30, til i ganske særlige tilfælde, når behovet ikke kan dækkes af de eksisterende uddannelsesinstitutioner, at yde statslån til etablering af selvejende institutioner,

der oprettes specielt til brug for efteruddannelsen af faglærte m.v., eventuelt i form af selvstændige afdelinger ved allerede eksisterende uddannelsesinstitutioner. Det følger af § 26, stk. 1, nr. 4, at sådanne institutioner ligesom specialarbejderskolerne skal have en vedtægt, der er godkendt af arbejdsministeren efter forhandling med uddannelsesudvalget.

Til § 27

I tilknytning til etableringen af en arbejdsmarkedsuddannelsesfond, jfr. lov nr. 614 af 21. december 1983, vedtog folketinget at forhøje tilskudsprocenten på specialarbejderuddannelsen fra 85 til 100 pct., og en tilsvarende forhøjelse på efteruddannelsesområdet skete med vedtagelsen af finansloven for 1984.

§ 27 er således en videreførelse af gældende regler.

Til § 28

Bestemmelsen, der giver hjemmel til at yde tilskud til anskaffelse af udstyr og inventar til brug for efteruddannelse, skal ses dels på baggrund af forslaget om at skabe hjemmel til i ganske særlige tilfælde at yde statslån til etablering af selvstændige efteruddannelsesinstitutioner, jfr. § 30, dels på baggrund af, at der som nævnt i bemærkningerne til § 26 har vist sig et stigende behov for, at arbejdsministeriet kan yde tilskud til anskaffelse af udstyr m.v. til de tekniske skoler og handelsskoler til brug for efteruddannelsesundervisningen.

Det har hidtil kun i begrænset omfang været muligt med den gældende hjemmel i finansloven at yde sådant tilskud af efteruddannelsens driftsbetvilling.

Med § 28 etableres en selvstændig hjemmel til at yde tilskud til udstyr og inventar, men der vil fortsat være tale om, at tilskud til udstyr m.v. til brug for undervisning ved grunduddannelsesinstitutioner, kun kan ydes i særlige tilfælde.

Udgifter til udstyr m.v., der kan anvendes både i grunduddannelserne og i efteruddannelsen forudsættes fortsat afholdt af undervisningsministeriets bevillinger på baggrund af dette ministeriums samlede vurdering af behov, udnyttelsesmuligheder etc.

Arbejdsministeriet vil kunne yde tilskud til anskaffelsen i de tilfælde, hvor der er tale om udstyr til efteruddannelseskurser inden for områder, f.eks. ny teknologi, der ikke er indført eller besluttet indført i grunduddannelserne, idet det herved er

forudsat, at udstyret er til rådighed for efteruddannelsesordningen og i givet fald vil kunne flyttes til andre uddannelsessteder i takt med behovene inden for efteruddannelsesområdet.

De nærmere regler for ydelse af tilskud til udstyranskaffelser m.v. vil blive fastsat i en bekendtgørelse, og arbejdsministeren og undervisningsministeren vil i fællesskab sikre, at der til stadighed er det fornødne udstyr til rådighed. Det er herved forudsat, at de faglige udvalg og uddannelsesinstitutionerne medvirker til en samordnet planlægning og optimal udnyttelse.

Til § 29

Bestemmelsen omhandler tilskud til læreruddannelse. På dette område gør der sig de samme forhold gældende som for tilskud til udstyr, jfr. ovenfor ad § 28. Der vil her kun i særlige tilfælde kunne ydes tilskud til uddannelse af lærere, når disse er ansat ved institutioner, der hører under andre ministeriers ressort, herunder de tilfælde, hvor der er behov for læreruddannelse i emner, der ikke er indført eller besluttet indført i grunduddannelsesundervisningen.

Til § 30

Med denne bestemmelse skabes hjemmel til i ganske særlige tilfælde at yde statslån til selvejende institutioner, der oprettes med det formål at gennemføre efteruddannelse af faglærte m.v., og som er godkendt af arbejdsministeren, jfr. § 26, stk. 1, nr. 4 og bemærkningerne hertil.

Der er ikke aktuelle planer om sådanne institutioner, og eventuelle fremtidige ansøgninger vil blive forelagt finansudvalget eller finansministeren til godkendelse i overensstemmelse med de sædvanlige regler om forelæggelse af bygge- og anlægsprojekter.

Som for specialarbejderuddannelsen forelås det, at der kan ydes lån med indtil 85 pct. af den samlede anskaffelsessum, idet det herved er forudsat, at den resterende del af finansieringen tilvejebringes på anden måde.

Til § 31

Efter denne bestemmelse fastsætter arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet og undervisningsministeren de nærmere regler for ydelse af statstilskud og -lån i henhold til kapitel IV.

Som nærmere omtalt i de almindelige bemærkninger er det forudsat, at det fælles uddannelsesråd skal have en væsentlig medindflydelse på den overordnede økonomiske styring inden for hele lovens område. For at sikre sammenhæng og ensartethed er det derfor fundet rigtigst at inddrage det fælles råd i overvejelserne om fastsættelse af de mere generelle betingelser for ydelse af statstilskud og statslån inden for alle uddannelsesområderne. Det er imidlertid forudsat, at uddannelsesrådet forinden afgivelse af udtalelse til arbejdsministeren indhenter en udtalelse fra uddannelsesudvalget for faglærtets efteruddannelse.

Af hensyn til uddannelsessystemets funktion vil det være nødvendigt, at principperne og hovedbetingelserne for ydelse af statstilskud og -lån er fastlagt i en bekendtgørelse, der kan træde i kraft samtidig med lovens ikrafttræden, dvs. at udarbejdelsen skal finde sted på et tidspunkt, hvor det fælles uddannelsesråd endnu ikke er nedsat. I denne situation vil regelfastsættelsen ske efter forudgående drøftelser med hovedorganisationerne.

Til kapitel V

I dette kapitel fastsættes de overordnede rammer for etablering af arbejdsmarkedsuddannelser for grupper, der kan sidestilles med specialarbejdere og faglærté.

Med hensyn til baggrunden for ønsket om at kunne etablere sådanne uddannelser henvises til de almindelige bemærkninger IV B. Som nævnt der er det hensigten, at bestemmelserne umiddelbart skal anvendes til en permanentgørelse af den hidtidige forsøgsordning for efteruddannelse af tekniske tegnere og tekniske assistenter og til etablering af teknisk/faglige kurser for arbejdsledere.

I hvilket omfang, der i fremtiden skal etableres uddannelser i henhold til kapitel V for andre grupper, må bero på udviklingen på arbejdsmarkedet og på en konkret vurdering af, om der er tale om uddannelsesbehov, som det vil være rimeligt og hensigtsmæssigt at dække inden for arbejdsmarkedsuddannelserne. Som udgangspunkt vil det for disse uddannelser som for de øvrige kompetencegivende uddannelser under arbejdsmarkedsuddannelserne gælde, at der skal være tale om teknisk/faglig (efter-)uddannelse, der primært retter sig mod de private erhverv. Det er ligeledes forudsat, at uddannelserne ligesom de to andre kompetencegivende programmer opbygges som trinvisse uddannelsesforløb bestående af kortvarige kurser, der hver især giver selvstændig erhvervskompetence.

Til § 32

Formålet med disse uddannelser er som for specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte at give mulighed for en erhvervsmæssig (efter-)uddannelse i overensstemmelse med den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger IV B.

Til § 33

Som for de øvrige kompetencegivende arbejdsmarkedsuddannelser vil det som hovedregel være en betingelse for adgang til uddannelsen, at ansøgeren er fyldt 18 år, og har eller søger beskæftigelse inden for det pågældende arbejdsområde. Herudover vil det for uddannelser, der tager sigte på at ajourføre eller videreudbygge en grunduddannelse, normalt være en betingelse for adgang, at ansøgeren har gennemgået den pågældende grunduddannelse. Der er dog ved disse uddannelser som ved de øvrige uddannelser mulighed for, at arbejdsministeren kan tillade andre at få adgang til uddannelsen. Nærmere regler om adgangen vil blive fastsat af arbejdsministeren efter forudgående forhandling med uddannelsesrådet og undervisningsministeren, jfr. bestemmelsens stk. 2.

Vedrørende bestemmelsens stk. 2, sidste punktum, om indskrivningsgebyr henvises til bemærkningerne til § 7.

Til § 34

Ifølge bestemmelsens stk. 1 er det i hvert enkelt tilfælde arbejdsministeren, der, efter at uddannelsesrådet har haft lejlighed til at udtale sig, skal tage stilling til, om der skal iværksættes nye uddannelser i henhold til dette kapitel, herunder tage stilling til, om målgruppen falder ind under bestemmelsen i § 32, om der er et arbejdsmarkedspolitisk begrundet behov for de pågældende uddannelser, og om der er tale om uddannelser, der med hensyn til indhold og niveau naturligt falder inden for rammerne af arbejdsmarkedsuddannelserne.

Ifølge stk. 2 er det direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne, der godkender de forslag til uddannelsesprogrammer og til undervisningsplaner for de enkelte kurser, som udarbejdes af paritetisk sammensatte udvalg, jfr. §§ 35 og 36

Til § 35

Som for specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte er det en betingelse for, at

der kan iværksættes kurser, at initiativet kommer fra de centrale organisationer inden for det pågældende arbejdsområde, således at disse, hvis de skønner, at der er behov for uddannelse inden for området, skal nedsætte et paritetisk sammensat udvalg, der bl.a. skal udarbejde forslag til uddannelsesprogrammer, undervisningsplaner m.v., jfr. § 36.

Til § 36

Opgavebeskrivelsen for de i henhold til § 35 nedsatte paritetiske udvalg svarer til opgavebeskrivelsen for de faglige efteruddannelsesudvalg, jfr. § 22, idet der også på dette uddannelsesområde skønnes at være behov for, at udvalgene, i det omfang kurserne afholdes på fremmede institutioner, kan varetage administrative opgaver i forbindelse med kursusgennemførelsen, herunder kursusindmeldingen.

Til § 37

Ligesom for brancheudvalgene og de faglige efteruddannelsesudvalg skal udgifterne til de i henhold til kapitel V nedsatte udvalgs virksomhed principielt dækkes af de organisationer, der er repræsenteret i udvalgene. Staten kan dog yde tilskud til udvikling af undervisningsmateriale m.m. svarende til de regler, der gælder for de faglige efteruddannelsesudvalgs virksomhed, jfr. § 25.

Til § 38

Bestemmelsen angiver de uddannelsesinstitutioner, hvor uddannelser efter dette kapitel skal gennemføres og svarer til de regler, der gælder for placering af efteruddannelseskurser for faglærte, jfr. § 26.

Til § 39

Bestemmelsen giver arbejdsministeren hjemmel til at yde statstilskud til driften af godkendte uddannelsesforanstaltninger, og som på de øvrige uddannelsesområder foreslås et statstilskud på 100 pct. af de godkendte, tilskudsberettigede udgifter.

Til § 40

I lighed med, hvad der gælder på efteruddannelsesområdet, skønnes det nødvendigt at give mulighed for at yde tilskud til anskaffelse af udstyr og inventar. Vedrørende mulighederne for at yde tilskud til anskaffelser til brug for undervisning på

uddannelsesinstitutioner under andre ministeriers ressource henvises til bemærkningerne til § 28.

Til § 41

Bestemmelsen omhandler tilskud til læreruddannelse til de af kapitlet omfattede uddannelser. Som for efteruddannelsen af faglærte gælder, at der kun i særlige tilfælde vil kunne ydes tilskud til uddannelse af lærere ansat ved institutioner under et andet ministeriums ressource, jfr. bemærkningerne til § 29.

Til § 42

Nærmere regler om ydelse af statstilskud i henhold til kapitel V vil efter forudgående forhandling med finansministeren og efter indhentet udtalelse fra uddannelsesrådet og undervisningsministeren blive fastsat af arbejdsministeren.

Til kapitel VI

Dette kapitel indeholder hovedretningslinierne for omskolingsordningen.

Det er med dette forslag hensigten at samle og videreføre de gældende regler for omskolingsordningen.

Til § 43

Efter bestemmelsen skal omskolingsordningen som hidtil rette sig imod ledige eller ledighedstruede.

Det er arbejdsministeren, der kan iværksætte og yde støtte til omskolingsforanstaltningerne. Det er hensigten, at arbejdsministeren delegerer denne bemyndigelse til direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne, der siden 1973 har varetaget administrationen af ordningen.

For så vidt angår omskolingsforanstaltninger, der sigter mod beskæftigelse som specialarbejder skal der forud for iværksættelsen indhentes en udtalelse fra uddannelsesudvalget for specialarbejdere, jfr. § 9, stk. 3, og tilsvarende skal der indhentes en udtalelse fra uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse, når foranstaltningerne retter sig mod beskæftigelse som faglært arbejder m.v., jfr. § 22, stk. 3.

Efter bestemmelsens nr. 1 kan der iværksættes omskolingsforanstaltninger for nye medarbejdere til konkrete arbejdstilbud i forbindelse med, at en virksomhed etableres eller foretager en i forhold til virksomhedens størrelse væsentlig udvidelse. Det er en betingelse, at arbejdsformidlingen ikke kan

anvise medarbejdere med de nødvendige kvalifikationer.

Under disse omskolingsforanstaltninger kan der ydes løntilskud under jobtræning i virksomheden.

Efter de gældende regler skal en ansøgning om omskoling indgives gennem det lokale arbejdsformidlingskontor, der skal afgive sin udtalelse om, hvorvidt omskolingen bør iværksættes. Arbejdsformidlingskontoret har det nødvendige lokalkendskab, der gør denne behandling af ansøgningen særdeles værdifuld. Det er derfor også hensigten, at der fortsat skal være et tæt samarbejde mellem arbejdsmarkedsuddannelsessystemet og arbejdsformidlingen om iværksættelse af omskolingsforanstaltninger.

Efter bestemmelsens nr. 2 kan der iværksættes omskolingsforanstaltninger for at undgå afskedigelser af allerede ansatte. Det har betydning f.eks. i de situationer, hvor en virksomhed omlægger sin produktion, således at de ansattes kvalifikationer er utilstrækkelige i forhold til de nye arbejdsopgaver, og de pågældende er truet af ledighed.

Under sådanne virksomhedsinterne omskolingsforanstaltninger vil der ikke kunne ydes støtte til jobtræning.

Arbejdsformidlingen skal også i disse tilfælde afgive udtalelse om, hvorvidt en omskolingsforanstaltning bør iværksættes.

Efter bestemmelsens nr. 3 kan der i visse tilfælde iværksættes omskolingsforanstaltninger, selv om der ikke foreligger konkrete arbejdstilbud, og der således ikke er sikkerhed for, at deltagerne kan få beskæftigelse umiddelbart efter omskolingen. Sådanne omskolingsforanstaltninger kan dog kun iværksættes, hvis det skønnes, at deltagerne har en væsentlig større sandsynlighed for at få beskæftigelse på baggrund af omskolingen, end de havde før deltagelsen.

Til § 44

Der påregnes fastsat regler svarende til gældende ordning og praksis.

Til kapitel VII

Til § 45

Bestemmelsen giver en samlet hjemmel til iværksættelse og gennemførelse af de erhvervsforberedende uddannelser, der hidtil har haft hjemmel dels i specialarbejderuddannelseslovens kapitel III dels i de årlige finanslove.

Under henvisning til, at arbejdsmarkedsuddannelserne principielt er voksenuddannelser, er aldersgrænsen for optagelse ved disse som ved de øvrige uddannelser fastsat til 18 år, men med mulighed for at arbejdsministeren kan tillade, at unge under 18 år får adgang til uddannelsen, jfr. stk. 2.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger har der på baggrund af den stigende ungdomsarbejdsløshed siden 1976 været mulighed for, at unge under 18 år kan deltage i EIFU-kurserne, og i 1983 udgjorde andelen af sådanne unge ca. 30 pct. af samtlige påbegyndte EIFU-kursister.

Det er forudsat, at arbejdsministeren vil udnytte bemyndigelsen i stk. 2 til at opretholde den hidtidige adgang for unge under 18 år til EIFU-kurserne, og i øvrigt påregnes EIFU- og EIFL-aktiviteterne videreført i overensstemmelse med hidtidig praksis.

Til §§ 46-47

Der henvises til de almindelige bemærkninger IV A.

Til § 48

EI-aktiviteter gennemføres i vidt omfang på særlige EI-centre under administration af en specialarbejderskole. EI-aktiviteterne har hidtil kunnet etableres i lejede lokaler, ofte tilvejebragt i samarbejde med vedkommende kommune. Dette vil også fortsat være hovedreglen, men der har vist sig et behov for i særlige tilfælde at lade skolen selv forestå opførelse af et nyt EI-center, eller at kunne erhverve og ombygge bygninger f.eks. for at opnå en bedre samlet økonomisk løsning. Det er derfor fundet hensigtsmæssigt at foreslå etableret en hjemmel til at yde statslån til disse formål. Reglerne om statslån vil blive fastsat efter samme retningslinier som for ydelse af statslån til bygge- og anlægsarbejder på de selvejende specialarbejderskoler, jfr. § 17.

Til § 49

Der påregnes fastsat regler svarende til gældende praksis.

Som nærmere omtalt i de almindelige bemærkninger er det forudsat, at det fælles uddannelsesråd skal have en væsentlig medindflydelse på den overordnede økonomiske styring inden for hele lovens område.

For at sikre sammenhæng og ensartethed er det derfor fundet rigtigst at inddrage det fælles råd i overvejelserne om fastsættelse af de mere generelle

betingelser for ydelse af statstilskud og statslån inden for alle uddannelsesområderne. Det er imidlertid forudsat, at uddannelsesrådet forinden afgivelse af udtalelse til arbejdsministeren indhenter en udtalelse fra uddannelsesudvalget for erhvervsforberedende uddannelse.

Til kapitel VIII

Til § 50

For så vidt angår de nærmere regler om betalingsstørelse vil disse blive fastlagt i overensstemmelse med finansministeriets cirkulære af 5. april 1984 om statsinstitutioners og visse selvejende institutioners adgang til at udføre indtægtsdækket virksomhed.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit IV C.

Til § 51

Der henvises til de almindelige bemærkninger, afsnit IV C.

Kapitel IX

Bestemmelserne i dette kapitel omhandler økonomiske ydelser til den enkelte kursusdeltager i forbindelse med de af denne lov omfattede uddannelsesforanstaltninger.

Der fastsættes regler om kursusgodtgørelse og støtte under kurser, jfr. §§ 52 og 53, om arbejdsgiverrefusion for lønudgifter under kurset, jfr. § 54, om befordringsgodtgørelse, jfr. § 55, stk. 1, om ydelse og betaling for kost og logi, jfr. § 55, stk. 2 og 3, om støtte til specialarbejdere, der søger faglig oplæring, jfr. § 56, og om tilbagebetaling af ydelser, jfr. § 58.

Til § 52

Denne bestemmelse fastsætter reglerne om kursusgodtgørelse til deltagere i specialarbejderuddannelsen, efteruddannelsen af faglærte samt uddannelsesforanstaltninger iværksat efter kapitel V, Arbejdsmarkedsuddannelser for andre grupper.

Efter bestemmelsens stk. 1 hæves den gældende aldersgrænse for ret til godtgørelse med op til 125 pct. af det højeste dagpengebæbeløb i vedkommende arbejdsløshedskasse til 20 år, idet arbejdsministeren i bestemmelsens stk. 3 foreslås bemyndiget til efter forhandling med finansministeren at fastsætte regler om ydelse af godtgørelse til deltagere under 20 år.

Denne ændring skal ses på baggrund af regeringens overvejelser om at tilvejebringe en højere grad af overensstemmelse mellem de forskellige støtteordninger for unge. Disse overvejelser, der involverer en række ministerier, er endnu ikke tilendebragt, og lovforslagets bestemmelser skal derfor ses som en sikring af arbejdsministerens mulighed for at tilpasse godtgørelsesreglerne inden for arbejdsmarkedsuddannelserne til et samlet udspil om de unges støttemuligheder.

Indtil videre er det således hensigten at fastsætte regler om godtgørelse til de 18-19 årige svarende til reglerne i stk. 1-2.

For så vidt angår godtgørelse til deltagere under 18 år, forudsættes det, at der vil blive fastsat regler svarende til de gældende, hvorefter godtgørelsen ikke kan overstige det beløb, som kursusdeltageren på 18 år og derover kan få, og hvorefter en kursusdeltager under 18 år aldrig kan få en kursusgodtgørelse, der overstiger den pågældendes hidtidige arbejdsfortjeneste. Denne begrænsning skal medvirke til at sikre, at kun unge der i forvejen har en fastere tilknytning til arbejdsmarkedet, søger ind på specialarbejderkurser m.v., idet unge under 18 år i øvrigt bør tilskyndes til at søge en grunduddannelse i det ordinære ungdomsuddannelsessystem.

Der foreslås endvidere i stk. 3 en bemyndigelse til arbejdsministeren til at fastsætte regler om godtgørelse til deltagere i kurser, der er tilrettelagt som deltidsundervisning.

Hidtil har alene været godkendt kurser tilrettelagt som heltidsundervisning, men udviklingen kan føre til, at brancheudvalg m.m. finder det hensigtsmæssigt at stille forslag om deltidskurser.

Endelig foreslås en bemyndigelse til at fastsætte regler om, at deltagere, der modtager anden offentlig støtte, ikke kan oppebære godtgørelse efter stk. 1-3.

Til § 53

Bemyndigelsen i stk. 1 tænkes bl.a. udnyttet til at fastsætte regler inden for omskoling, der svarer til de gældende regler, hvorefter der ydes deltagere i omskolingsforanstaltninger samme støtte, som på hovedprogrammerne, jfr. lovforslagets § 52. Der kan endvidere ved omskoling af nye medarbejdere til konkrete arbejdstilbud ydes en graderet støtte under den efterfølgende optræningsperiode i virksomheden.

Bestemmelsens stk. 2 giver bemyndigelse til at fastsætte regler om støtte til deltagere i erhvervsforberedende uddannelse. Deltagere på erhvervsin-

producerende kurser for unge under 25 år har hidtil kunnet få en særlig personstøtte såvel under kursusdeltagelsen som under den efterfølgende praktikperiode, hvorimod deltagere i erhvervsintroducerende kurser for voksne langtidsledige efter de gældende regler ikke får særlig støtte. Begge grupper har imidlertid mulighed for under kurserne – da disse ikke er kompetencegivende – at modtage arbejdsløshedsdagpenge eller bistandshjælp, hvis de opfylder de almindelige betingelser herfor. I forbindelse med, at der med dette lovforslag sker en samling af retsgrundlaget for EI-aktiviteterne, jfr. § 45, skønnes det hensigtsmæssigt også at fastsætte ensartede støtteregler, og den hidtidige særlige støtte til unge på EIFU-kurser agtes udvidet til at omfatte alle kursusdeltagere. Merudgifterne herved påregnes dog at være særdeles beskedne, idet mange af de voksne deltagere i disse kurser må forventes at være berettiget til at modtage arbejdsløshedsdagpenge.

Som i § 52 foreslås i stk. 3 indsat en bemyndigelse til at fastsætte regler om, at deltagere, der modtager anden offentlig støtte, ikke kan oppebære støtte efter stk. 1 og 2.

Til § 54

Arbejdsgivere, der erklærer at være indforstået med at udbetale sædvanlig løn til deres ansatte under kursusdeltagelse, indtræder efter de gældende regler i den ret til godtgørelse, som tilkommer kursusdeltageren.

Efter bestemmelsen vil denne ordning blive videreført, således at en arbejdsgiver, der udbetaler løn under kursusdeltagelsen, kan få den ydelse, som kursusdeltageren ellers ville have været berettiget til efter lovforslagets § 52 eller § 53, udbetalt som en refusion, der dog ikke kan overstige arbejdsgiverens lønudgifter til den pågældende under kursusdeltagelsen.

Til § 55

Tilskuddet til kost og/eller logi, jfr. stk. 2, kan ydes i form af indkvartering og forplejning på selve uddannelsesstedet eller et andet sted, hvor ledelsen af den pågældende uddannelsesforanstaltning har truffet aftale om indkvartering for kursisterne. I disse tilfælde vil tilskuddet blive udbetalt til skolen i tilknytning til driftstilskuddet til selve uddannelsesforanstaltningen.

Der forventes som hidtil fastsat faste satser for henholdsvis tilskuddet til kost og logi og for fradraget for ikke-forsørgere.

Til § 56

Bestemmelsen er en videreførelse af § 9 b i den gældende lov om erhvervs-mæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling.

Nærmere regler herom er fastsat i arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 551 af 1. november 1978.

Til § 57

Som efter de gældende regler foreslås arbejdsministeren bemyndiget til at fastsætte de nærmere regler om beregning og udbetaling af de økonomiske ydelser efter dette kapitel.

Til § 58

Bestemmelsen fastsætter retningslinier for, hvornår der skal ske tilbagebetaling af ydelser, der er modtaget med urette.

Til kapitel X

Dette kapitel indeholder bestemmelser om mulighederne for at anke afgørelser, der vedrører den enkeltes rettigheder i forbindelse med deltagelse i arbejdsmarkedsuddannelserne.

Det er kursusnævnet, jfr. § 62, der er ankeinstans for alle afgørelserne. Hermed sikres der en praksis, der giver en sammenhæng for hele det område inden for uddannelserne, der er styret gennem enkeltafgørelser i forhold til brugerne. Det gælder optagelse på uddannelsesforanstaltningerne, jfr. § 59, og afgørelse om ydelser efter kapitel IX, jfr. § 60.

Til § 59

Det er ledelsen af de enkelte uddannelsesforanstaltninger, der træffer førsteafgørelsen om optagelse. Der er ikke i det eksisterende system en formel ankeinstans for afgørelser om optagelse. Det er imidlertid fundet rigtigt, at der fremover gives mulighed for at få prøvet enhver afgørelse, der retter sig mod den enkelte borger. Hermed sikres det, at de forskellige skoler, faglige efteruddannelsesudvalg etc. følger ensartede hovedretningslinier i forbindelse med optagelse.

Bestemmelsens 2. punktum tager sigte på at give arbejdsministeren mulighed for at gennemføre en remonstrationsordning, hvorefter en klage indgives til 1. instansen, der foretager en vurdering af, om der er grundlag for at imødekomme klageren fuldt ud, eller om klagen skal sendes til kursusnævnet med en udtalelse om begrundelsen for afgørelsen.

F.t.l. om arbejdsmarkedsuddannelser

En sådan remonstrationsordning er bl.a. indført på arbejdsløshedsforsikringslovens område.

Til § 60

Med hensyn til afgørelser om tilskud til eller betaling for kost og logi, som træffes i første instans af lederne af de pågældende uddannelsesforanstaltninger, er det en nyskabelse, at der gives mulighed for at anke afgørelserne. Der vil formentlig kun blive tale om et meget begrænset antal ankesager, typisk i de forholdsvis få tilfælde, hvor kursisten selv skal sørge for indkvartering, og hvor ydelserne derfor udbetales direkte til kursisten. Det vil på denne baggrund forekomme forkert at afskære muligheden for anke, når alle andre afgørelser, der retter sig mod den enkelte kursusdeltager, kan indbringes for kursusnævnet.

Bestemmelsens stk. 2 og stk. 4, 2. punktum, svarer til § 59, 2. punktum. Der henvises til bemærkningerne til § 59.

I øvrigt svarer bestemmelserne til de gældende regler.

Til § 61

Klagefristen på 4 uger svarer til de gældende regler.

Det foreslås, at kursusnævnet kan se bort fra klagefristen på 4 uger, når der er særlig grund her til. Tilsvarende bestemmelse findes f.eks. i bistandsloven og arbejdsløshedsloven, og kursusnævnet har ifølge praksis set bort fra fristen, når nævnet har skønnet, at der forelå særlige omstændigheder.

Til § 62

I forhold til de gældende regler i specialarbejderuddannelseslovens § 9 a, stk. 1, indeholder forslaget den ændring, at arbejdsdirektøren ikke længere er født formand for nævnet. Baggrunden for den foreslåede ændring er et ønske om at præcisere, at kursusnævnet principielt er et af administrationen (arbejdsdirektoratet og direktoratet for arbejdsmarkedsuddannelserne) uafhængigt ankeorgan.

Efter stk. 2 udpeges kursusnævnets medlemmer for 4 år, hvilket er en forlængelse i forhold til de gældende 3 år.

Efter stk. 3 er der mulighed for arbejdsministeren til at fastsætte en forretningsorden for kursusnævnet. En tilsvarende hjemmel har arbejdsministeren ikke efter den gældende specialarbejderuddannelseslov.

179 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)

Til kapitel XI

Dette kapitel indeholder bestemmelser om arbejdsgivernes pligt til at give oplysninger, der skal anvendes i forbindelse med tildeling af ydelser efter kapitel IX, og offentlige myndigheders pligt til at give oplysninger til samme brug.

Til § 63

Beregningen af ydelser til de enkelte kursusdeltagere sker i dag på baggrund af tro- og loveoplysninger fra den pågældende kursusdeltager om hidtidig indtægt m.v. Der kan imidlertid generelt eller konkret vise sig et behov for at indhente oplysninger fra arbejdsgiverne for at sikre, at der sker en korrekt beregning.

Der bør derfor i lighed med de regler, der gælder inden for arbejdsløshedsforsikringen, være adgang til at indhente sådanne oplysninger hos arbejdsgiverne.

Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med kursusnævnet, der som ankeinstans har et overblik over behovet for oplysninger til brug for enkeltafgørelser, regler for indhentelse og afgivelse af arbejdsgiveroplysninger efter stk. 1, 1. punktum, og stk. 2.

Bestemmelsen i stk. 1, 2. punktum, svarer til reglen i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. § 10, stk. 1, jfr. § 91, stk. 1.

Til § 64

Efter bestemmelsen får de offentlige administratorer af ydelser efter kapitel IX, arbejdsformidlingskontorer og kursusnævnet, hjemmel til at kræve oplysninger fra andre offentlige myndigheder til brug ved administrationen.

Det kan i visse tilfælde være af betydning for administrationen af ydelserne, at det er muligt at fremskaffe oplysning fra f.eks. skattevæsenet om kursusdeltageres indtægts- og beskæftigelsesforhold. Det har i forbindelse med administrationen af arbejdsløshedsforsikringen været nødvendigt at få en udtrykkelig lovhjemmel til at kunne indhente sådanne oplysninger, og det findes hensigtsmæssigt at tilvejebringe en tilsvarende hjemmel i forbindelse med administrationen af kursusgodtgørelser m.v.

*Til kapitel XII**Til § 65*

Lovforslaget er en rammelov, hvor det er overladt til arbejdsministeren på en række områder at fastsætte de nærmere regler.

En væsentlig del af disse regler vil det være nødvendigt at udstede i forbindelse med lovens ikrafttræden, og arbejdsministeren har givet tilsagn

om, at reglerne udarbejdelse vil ske i samarbejde med hovedorganisationerne. For at have rimelig tid til dette arbejde, der vil kræve en række forhandlinger med de implicerede parter, foreslås det, at loven træder i kraft 1. juli 1986.

Efter stk. 2 ophæves det lovgrundlag, der hidtil har været for arbejdsmarkedsuddannelserne, lov om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling.